

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM
Spojujeme minulost s budoucností. První již od roku 1817

VÝROČNÍ ZPRÁVA
za rok 2009

www.wmzm.cz

Obecné informace

Název zpracovatele: Moravské zemské muzeum
Sídlo organizace: Zelný trh 6, Brno, 659 37
IČ: 00094862
DIČ: CZ00094862
Telefon: 533 435 220, 333, 201
Fax: 533 435 325, 313
E-mail: mzm@mzm.cz
Webové stránky: www.mzm.cz

Způsob zřízení zpracovatele: Státní příspěvková organizace

Název zřizovatele: Ministerstvo kultury ČR

Autorský kolektiv Moravského zemského muzea
PhDr. Mgr. Martin Reissner, ředitel Moravského zemského muzea
Ing. Ivona Válková
Mgr. Eva Bartošová
Mgr. Eva Pánková
Ing. Petr Hlaváček
RNDr. Karel Sutorý, CSc.
Mgr. Jiří Mitáček, Ph.D.
Doc. PhDr. Luděk Galuška, CSc.

Moravské zemské muzeum je druhým největším muzeem v České republice. Jeho hlavním úkolem je činnost sbírkotvorná, vědecká, vzdělávací, osvětová a pedagogicko - metodická. Jeho posláním je organizací, která se věnuje mnoha vědních disciplínám ze společenskovední i přírodovědné oblasti.

Má tři ústavy – Etnografický ústav, Archeologický ústav a Ústav Anthropos. Dále je doplňují jednotlivě odborná a sbírkotvorná oddělení – Oddělení historických věd, Oddělení biologických věd atd. a Provozní útvary – Ekonomický, Programový, Technicko-investiční.

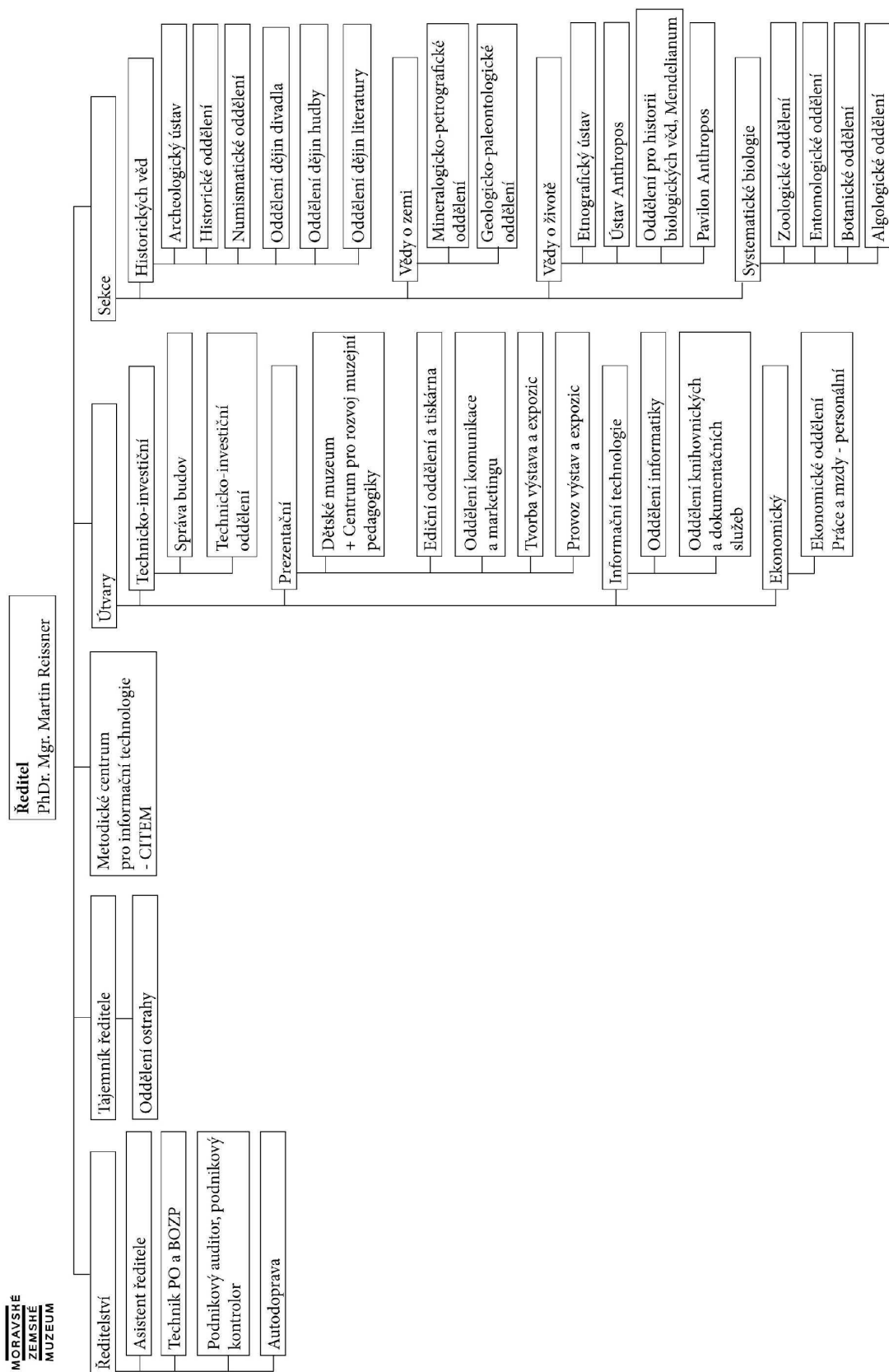
Moravské zemské muzeum sběrem v jednotlivých vědních disciplínách sleduje pomocí sběru, dokumentace a prezentace předmětů, informací a dat o vývoji společnosti a přírody na Moravě a stává se tak významnou institucí v České republice i v zahraničí.

Vydává osvědčení k vývozu předmětů kulturní hodnoty podle zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji

a vývozu předmětů kulturní hodnoty.

Zpracovává odborné posudky a další expertízy v oblastech, které mají zastoupení v jeho organizaci.

ORGANIZAČNĚ MANAŽERSKÝ MODEL MORAVSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA

Organizační změny v Moravském zemském muzeu - komentář

K 31. 3. 2009 ukončil svou působnost ve funkci ředitele Moravského zemského muzea PhDr. Petr Šuleř a s účinností od 1. 4. 2009 byl do funkce ředitele jmenován PhDr. Mgr. Martin Reissner.

K 1. 4. 2009 je do funkce tajemníka a právníka nově jmenována Mgr. Eva Bartošová

K 1. 5. 2009 je do funkce vedoucí prezentačního útvaru jmenována Mgr. Eva Pánková

K 1. 8. 2009 je do funkce vedoucí ekonomického oddělení jmenována ing. Ivona Válková

Od 1. 9. 2009 bylo obnoveno Oddělení dějin literatury v sekci Historických věd Moravského zemského muzea

Od 1. 9. 2009 bylo zařazeno Oddělení Hydrobiologická laboratoř do sekce Systematické biologie, pracoviště i nadále zůstává organizačně jako samostatné oddělení pod názvem Algologické pracoviště.

Od 1. 9. 2009 bylo sloučeno Oddělení Správa budov a Oddělení údržby a energetiky do jednoho oddělení s názvem Správa budov.

PREZENTAČNÍ ČINNOST

Výstavní činnost:

Výstavní činnost Moravského zemského muzea v roce 2009 vykazuje:

29 vlastních výstav

15 zápůjček výstav jiných organizací

1 výstavu zapůjčenou do zahraničí

1 výstavu jiného muzea

Plán výstavních akcí v roce 2009

č.	Název výstavního projektu:	Expoziční místo:	Garantující oddělení:	Odborný garant:	Výtvarný garant:	Termín výstavy:
1	Petr Modlitba, Kristýna Pojerová – Od kostí k obrazu II	Anthropos suterén	Ústav Anthropos	Mgr. P. Kostrhun	P. Modlitba	27.1. – 15.3.
2	Jak se žije v Palestině	DP hala	Etnografický ústav	J. Macháček	autorka	3.2. – 4.4.
3	Zapomenutý půvab - Historické památníky	EÚ kaple	Etnografický ústav	PhDr. Hana Dvořáková, J. Macháček	J. Kalová	10.3. – 30.5
4	Japonsko, má láska	EÚ přízemí	Etnografický ústav	J. Macháček	R. Jarešová	24.3. – 5.9.
5	První zemědělci – Život a smrt v době kamenné	DP 3. patro sál A, B	Archeologický ústav a Ústav Anthropos	PhDr. Alena Humpolová, Dr. Dočkalová,	P. Švehlík	31.3. – 10.10.
6	<i>První zemědělci - Vedrovice</i>	DP 3. patro sál C	Ředitelství	PhDr. Petr Šuleř		31.3. – 10.10.
7	<i>První zemědělci - Víte-li pak, jak sedláček obilíčko seje.</i>	EÚ 2. patro	Etnografický ústav	PhDr. Jarmila Pechová	J. Kalová	31.3. – 10.10.
8	Nejstarší umění střední Evropy	Anthropos suterén	Ústav Anthropos	Doc. Valoch, (O. Neužil ext.)	Ext.(+Modlitba)	7.4. – 27.9.
9	Bazar art	EÚ 1. patro	Etnografický ústav	PhDr. Hana Dvořáková	R. Jarešová	28.4 – 19.9.
10	Charles Darwin	Anthropos přízemí	Geologicko-paleontologické oddělení a Zoologické oddělení	RNDr. Růžena Gregorová, RNDr. Miroslav Šebela	Ext.(+Modlitba)	7.5. - 14.3. 2010
11	Expedice středověk	DM	Dětské muzeum	PaedDr. Zdena Poláková	P. Švehlík	12.5. – 17.10.
12	Funkčnost a estetika kmenných nástrojů	Anthropos hala	Ústav Anthropos	Dr. Nerudová, Dr. Neruda	P. Modlitba	9.6. - 2011
13	Baron Trenck	EÚ kaple	Etnografický ústav	Dr. Kalinová, J. Macháček	P. Švehlík	16.6. – 17.10.
14	Rok v lidových obyčejích a slavnostech	EÚ přízemí	Etnografický ústav	Dr. Večerková	R. Jarešová	6.10. – 29.5. 2010
15	Jihomoravští Charvátí objektem Otomara Ruzicky	EÚ 1. patro	Etnografický ústav	Dr. Nováková	J. Kalová	13.10. – 20.2. 2010
16	Zkameněliny ve vědecké grafice 19. stol.	Anthropos suterén	Ústav Anthropos	Dr. Gregorová Mgr. Kostrhun	P. Modlitba	20.10. – 31.1. 2010
17	Za dlouhých zimních večerů	DM	Dětské muzeum	Dr. Poláková	P. Švehlík	10.11. – 6.3. 2010
18	Divadelní výtvarnice na přelomu tisíciletí	DP 3. patro sál A, B	Oddělení dějin divadla	Mgr. Jochmanová	R. Jarešová	19.11. – 20.3. 2010
19	Josef Šíma – sběratel, kreslíř, fotograf	EÚ kaple	Etnografický ústav	Dr. Beránková	P. Švehlík	1.12. – 8.5. 2010
20	Labyrint J. A. Komenského	Kralice	Oddělení historických věd	Dr. Mitáček	P. Švehlík	26.9. – 2015
21	<i>Loutka v Čechách a na Moravě</i>	BKC Brno	Oddělení dějin divadla	Dr. Blecha	Ext.	6. 12. - 25.4. 2010
22	<i>Houbařská poradna</i>	BD	Botanické oddělení	Dr. Antonín	J. Ježorek	24.11. – 2015
23	<i>Krásy tropů</i>	BD Mramorové sály	Entomologické oddělení a Zoologické oddělení	Ing. Kolibáč, Dr. Šebela	J. Kalová	24.11. – 26.6. 2010
24	Opravy, údržba, likvidace		(dle potřeby a kapacitních možností oddělení)			

Ediční činnost Moravského zemského muzea

Ediční oddělení v roce 2009 vydalo celkem 8 odborných časopisů, 6 katalogů k výstavám a 4 doprovodné publikace k výstavám, z nichž jednu ve dvou jazykových mutacích (Galapágy × Galápagos), 3 informační katalogy, 6 publikací (jedna byla dotisk rozebrané publikace z roku 2005), 1 skládačku, 20 pozvánek k výstavám a jiným akcím MZM, 11 měsíčních informačních programů MZM a cca 15 jiných drobných tisků pro potřeby MZM (hlavičkové papíry, vizitky, pracovní listy, letáčky, bločky apod.).

Grafický návrh, předtisková příprava i tisk u většiny tiskovin byl realizován pracovníky edičního oddělení. Z větší části bylo externě zajištěno pouze dokončovací knihařské zpracování vazeb V2 a V8, tisky vazby V1 byly rovněž prováděny v rámci tiskárny MZM. Pro černobílou produkci byly využívány tiskařské stroje Romayor 314, pro barevné tisky dvoubarevný tiskařský stroj Dominant 526 P. Externě byly realizovány pouze zvláště náročné barevné tisky, které navíc formátově nebyly vhodné pro stroje MZM (publikace Galapágy, plakáty k výstavám formátu A1, A2) a kde by navíc následná vazba V8 musela být stejně realizována jinde nebo tituly, které byly finančně kryty mimo rozpočet MZM (Nejstarší umění střední Evropy, Rodinná loutková divadélka). Externí dodavatelé byly také z větší části využíváni pro tisk malých nákladů plnobarevných pozvánek, kde je daleko ekonomičtější využití tzv. digitálního tisku, kterým MZM však nedisponuje, než klasické ofsetové technologie.

Pro přípravu tiskových desek i v roce 2009 byla stále častěji využívána CtP metoda, tedy přímý osvit na tiskové desky z dodaných dat. Odpadá montáž filmů, svícení desek a následné vyvolání, celý proces přípravy se urychlí a zjednoduší s kvalitnějším výsledkem za srovnatelných finančních nákladů.

Ediční oddělení svoji produkci představilo ve vlastním prodejním stánku na mezinárodním knižním veletrhu Svět knihy 2009 v Praze 14.–17. 5. 2009, dále zajišťovalo prodej při doprovodných akcích MZM i jiných institucí /děníera výstavy Nejstarší umění střední Evropy (30. 6.), Mezinárodní výstava šperků a minerálu na BVV (21.–22. 11.), Mineralogická konference PŘF MU (25. 11.), Bazar knih v Domu umění (13. 10.)/.

Nové knihy oddělení představilo slavnostními křty publikací, a to – Galapágy (7. 5. 2009) a Nejstarší umění střední Evropy (9. 6. 2009).

Distribuce muzejních publikací byla v průběhu roku zajišťována prostřednictvím vlastních prodejen, zejména muzejní prodejny v Dietrichsteinském paláci, zásilkovým prodejem a zásobováním knihkupectví v Brně i jinde v ČR. Průběžně aktualizovaná nabídka úplné nakladatelské produkce MZM na webových stránkách racionalizovala a urychlila způsob objednávání i distribuce publikací. Tento způsob komunikace využívá stále více zákazníků z řad jednotlivců i institucí, s nimiž obchod probíhá už dlouhodobě. V roce 2009 se podařilo realizovat několik prodejů publikací i do zahraničí, z nichž nejvýznamnější byl prodej publikací Leoš Janáček ve fotografiích do Japonska členům společnosti přátel LJ a do Velké Británie distributorce muzikologické literatury.

Nežádanějšími tituly v roce 2009 byly publikace Nejstarší umění střední Evropy (2009), Galapágy (2009), Východní Morava (2008), Rudolf Těsnohlídek (2008), (Morava v boji proti fašismu (2008) a Leoš Janáček ve fotografiích (2008).

V oblasti marketingu byl průběžně doplňován a rozšiřován sortiment suvenýrů a dalšího prodejního zboží zejména v souvislosti s výstavou v pavilonu Anthropos Nejstarší umění střední Evropy, kde byl velký zájem o repliky sbírkových předmětů, jež byly na výstavě k vidění – kopie venuší, zvířecích figurek apod., stejně jako o plyšové mamuty a pamětní mince s motivem pavilonu. Návštěvníci Dietrichsteinského paláce zase nejvíce nakupovali mineralogické suvenýry (šperky, přívěsky, jednotlivé kameny apod.), kopie mincí a další drobnosti, o něž byl zájem především z řad dětských návštěvníků. V průběhu roku se pracovnice oddělení zúčastnily semináře o muzejním marketingu (Hodonín 18.–19. 6.) a poznatky tam získané by měly být převedeny do praxe – především znát potřeby a zájem návštěvníků muzea a rozšířit oblast marketingu nad nákup a zásobování prodejen zbožím. Prodej zboží a publikací byl ale i v roce 2009 významným zdrojem příjmů MZM. Tržby z prodeje publikací tvořily celkem částku cca 327 000 Kč, další tržbu ve výši 79 000 Kč získalo ediční odd. z kolektivní správy od DILIA.

Přehled titulů realizovaných v roce 2009

Tituly dokončené v roce 2009:

1. ČASOPISY

Acta Musei Moravice – scientiae biologicae 2008

Anthropologie 2–3/2007

Folia numismatica 2006–2007

2. MONOGRAFIE

Sídlíště mamutího lidu u Milovic pod Pálavou (ed. *M. Oliva*)

Člověk jako geologický činitel (autoři *M. Holý, D. Ďurica, M. Suk*)

Nové tisky:

1. ČASOPISY

Acta Musei Moravice – scientiae geologicae 2009 (příprava a tisk MZM, knihaření externě)

Acta Musei Moravice – scientiae sociales 2009 (příprava a tisk MZM, knihaření externě)

Acta Musei Moravice – scientiae biologicae 2009 (tisk MZM, příprava a knihaření externě)

Folia ethnographica 43/2009 (příprava a tisk MZM, knihaření externě)

Folia Mendeliana 42–43/2007–2008 (příprava a tisk MZM, knihaření externě)

Folia numismatica 22–23/2008–2009 (příprava a tisk MZM, knihaření externě)

Anthropologie 1, 2–3/2008 (tisk MZM, příprava a knihaření externě)

2. KATALOGY K VÝSTAVÁM A DOPROVODNÉ PUBLIKACE K VÝSTAVÁM

Expedice středověk (Dětské muzeum) – katalog k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)

Jak sedláček obilíčko seje (autorka *J. Pechová*) – katalog k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)

Rok v lidových obyčejích a slavnostech (autorka *E. Večerková*) – katalog k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)

Za dlouhých zimních večerů (Dětské muzeum) – katalog k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)

Jihomoravští Charváti objektivem Othmara Ruzicky (autorka *L. Nováková*) – katalog k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)

Malované nebe (autorka *A. Kalinová*) – doprovodná publikace k výstavě (příprava, tisk MZM, knihaření externě)

Nejstarší umění ve střední Evropě (eds. *K. Valoch a M. Galetová*) – tisk k výstavě (externě)

Josef Šíma (autorka *H. Beránková*) – doprovodná publikace k výstavě (příprava, tisk MZM, knihaření externě)

Darwin (přejatá publikace) – doprovodná publikace k výstavě (příprava, tisk MZM, knihaření externě)

Galapágy (autor *M. Šebela*) – doprovodná publikace česká a anglická jazyková mutace k výstavě (externě)

3. OSTATNÍ KATALOGY

Katalog publikací pro rok 2009 (příprava, tisk, knihaření MZM)

Katalog vzdělávacích programů (příprava, tisk, knihaření MZM)

Popisy vystavených předmětů k výstavě Nejstarší umění ve střední Evropě (příprava, tisk, knihaření MZM)

4. MONOGRAFIE

Moravany n. Váhom. Katalog paleolitických industrií z výzkumu prof. Karla Absolona (autoři *Z. Nerudová, K. Valoch*) – vyšlo v řadě Anthropos (příprava, tisk MZM, knihaření externě)

Moravský Krumlov IV (eds. *Z. a P. Nerudovi*) – vyšlo v řadě Anthropos (příprava, tisk MZM, knihaření externě)

Mušov I (ed. *K. Valoch*) – vyšlo v řadě Anthropos (příprava, tisk MZM, knihaření externě)

Obrazy z dějin moravského paleolitu (autoři *M. Oliva a P. Kostrhun*) – monografie (tisk MZM, příprava, knihaření externě)

Paměti brněnského ptáčníka (autor *A. Procházka*) – dotisk titulu z roku 2005 (příprava, tisk MZM, knihaření externě)

Rodinná loutková divadélka (autor *J. Blecha*) – výstup z grantu (externě)

5. OSTATNÍ DROBNOSTI

Měsíční programy MZM 1–12/2009

16 pozvánek k výstavám (Od kosti k obrazu II, První zemědělci, Zapomenutý půvab, Nejstarší umění střední Evropy, Joe Doucha – Japonsko má lásku, Dokumenty o životu a díle Bohuslava Martinů, Bazar Art, Darwin, Expedice středověk, Jihomoravští Charváti..., Rok v lidových obyčejích a zvycích, Labyrint života Jana Amose Komenského, Josef Šíma, Proměny, Za dlouhých zimních večerů, Krásy tropů)

5 pozvánky na jiné akce (Numismatické přednášky, křest knihy Nejstarší umění..., křest knihy Galapágy, ples Včelařů – externí zakázka, PF prof. Fuksy – externí zakázka)

3 plakáty A4 (Darwin, Nejstarší umění, Zkameněliny ve vědecké grafice)

2 plakáty (A1 – Darwin a A2 – Nejstarší umění)

Pexeso Galapágy

Drobné tisky dle potřeby jednotlivých odd. – hlavičkové papíry, tzv. košilky na faktury, vizitky, pracovní listy k výstavě Darwin, vystřihovánky DM, betlém – vystřihovánky DM, propagační bločky, šablona tiskové zprávy, propagační skládačka pro pavilon Anthropos – dotisk apod.

DVD Začarované ostrovy – zajištění výroby lisování i výroba obalu a potisku

6. TISKY ROZPRACOVANÉ PŘECHÁZEJÍCÍ DO ROKU 2010

Pravěké hornictví v Krumlovském lese (ed. *M. Oliva*, vyjde v řadě Anthropos)

Inspiration muzejní pedagogiky (Dětské muzeum)

Balcarka (eds. *K. Valoch a L. Seitl*, vyjde v řadě Anthropos)

Poutnictví v českých zemích ve středoevropském kontextu (ed. *J. Mihola*) – přednáškový cyklus

Rok v lidových obyčejích a slavnostech (autorka *E. Večerková*)

Tržby získané edičním oddělením v roce 2009:

Prodej publikací z edičního skladu	156 400 Kč
Prodej publikací z komisí	148 900 Kč
Prodej publikací ostatní	21 798 Kč
DILIA	79 041 Kč
Uhrazené poštovné a balné	21 389 Kč
Tržby ze separátů + jiné služby	4 642 Kč
Celkem	432 170 Kč
SAPCON	160 000 Kč
ICOM	20 000 Kč
Celkem	612 170 Kč

Přehled nejprodávanějších titulů v roce 2009:

Východní Morava v 10. až 14. století

Rudolf Těsnohlídek a Vánoční strom republiky

Morava v boji proti fašismu III

Nejstarší umění

Leoš Janáček ve fotografiích

Galapágy

Prezentační činnost – programové oddělení

Programové oddělení plnilo v roce 2009 následující úkoly:

- prezentace akcí a činnosti muzea pro veřejnost
- budování image muzea, značky
- zainteresování organizací v cestovním ruchu na propagaci muzea
- oslovení mladších a starších věkových kategorií (cílová skupina školy, mladí lidé 20 – 30 let, vyšší věková kategorie) cílenými nabídkami
- vytvořen nový výstižný slogan, který je součástí všech materiálů: Spojujeme minulost s budoucností. První již od roku 1817
- propagace muzea: pravidelné tiskové konference, prezentace muzea v celostátních tiskovinách, televizních stanicích, rádiích, prezentace muzea v odborných časopisech, časopisech věnujících se cestování, historii, muzeím
- soutěže v médiích (Deník Rovnost, Český rozhlas Brno, Česká televize, stanice Rádio Krokodýl)
- spolupráce se Student Agency, informování v časopise „Žlutý“
- spolupráce s agenturou SNIP – informace v tramvajích
- spoty o akcích MZM v městských kinech ART a Scala
- informace v informačních časopisech KULT, KAM, Metropolis
- pravidelné tiskové zprávy k akcím a činnosti MZM
- cílená propagace ve školách: kontakty na kantory při jednotlivých exkurzích a návštěvách muzea, cílené posílání informací
- vytvoření stránky Facebook
- vytvoření databáze pro Direct mailing

Programové akce roku 2009:

- **BRNĚNSKÁ MUZEJNÍ NOC**

Účast při celoměstské Brněnské muzejní noci – 16. května 2009 od 18 do 24 hodin
Všechny objekty MZM – bohatý program – restaurátorské postupy, hudební vystoupení, prezentace jednotlivých činností odborných oddělení, volné komentované prohlídky

- **VENUŠE NAPOSLEDY**

Doprovodná akce k výstavě NEJSTARŠÍ UMĚNÍ STŘEDNÍ EVROPY

28. června 2009 od 18.00 do 23 hodin před a v Pavilonu Anthropos
Rozloučení s vystavenými originály co nejslavnostněji. Komentované prohlídky výstavy doc. Valoch, promítání filmů ve foyer u kavárny (film Osada havranů se střídala s dokumentem ČT o prof. Absolonovi), výtvarné aktivity pro děti, slavnostní loučení malým ohňostrojem.

- **OSLAVA 150. VÝROČÍ VYDÁNÍ DARWINOVY KNIHY O EVOLUCI**

22. listopadu 2009 od 17 do 20 hodin, Pavilon Anthropos
Hravý podvečer plný poznání a zábavy. Vernisáž Motýlů pro pana Darwina za účasti autorů, komentované prohlídky ve výstavě Darwin, promítání filmů Začarované ostrovy (Galapágy) a Bible versus Darwin, dětská tvůrčí dílna – otisky zkamenělin, výroba motýlů v krabičce na památku, komentovaná prohlídka doprovodné výstavy Zkameněliny ve vědecké grafice 19. století, ohňostroj

- **KOUZLO TRADICE V PALÁCI ŠLECHTIČEN aneb jak pantáta hospodařil**

Doprovodná akce k výstavě PRVNÍ ZEMĚDĚLCI:

Život a smrt v mladší době kamenné (Dietrichsteinský palác), Víte-li pak, jak sedláček obilíčko seje (Palác šlechtičen)

13. září 2009, od 16 do 21 hodin před a v Paláci šlechtičen
Akce měla dva okruhy – doprovodný program a vlastní odborný program.

V doprovodném programu se návštěvníci projeli v originálním koňském povozu po náměstí Svobody, podívali se na živá zvířata na nádvoří paláce, v dobové selské jizbě zhlédli loutkové divadlo a také si v rámci dětské dílny vyrobili na památku šperk nebo vytvarovali zvířátko ze včelího vosku. Vlastní odborný program byl zaměřený na představení chovatelství, včelařství a vinařství a součástí byly i komentované prohlídky ve výstavě v Paláci šlechtičen. Na této části programu spolupracovala výrazně Mendlova zemědělská a lesnická univerzita.

- **DISKUZE S KOSMONAUTY**

V rámci XXII. Mezinárodního kongresu účastníků kosmických letů, ASE Prague 2009

7. října 2009 v Dietrichsteinském paláci

Moravské zemské muzeum navštívili:

Crouch Roger, Richards Richard, Ross Jerry

- **ZNOVUOTEVŘENÍ BISKUPSKÉHO DVORA PO REKONSTRUKCI**

neděle 6. prosince 2009, od 15 do 18 hodin

Komentované prohlídky ve znovuotevřených stálých expozicích **Dějiny peněz na Moravě a**

Moravské medailérství, Fauna Moravy, Akvárium sladkovodních ryb, Modely hub J.

Ruliška, ochutnávka exotických brouků a živočichů, bohatý interaktivní program pro děti

Přednáškové cykly:

POUTNICTVÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH VE STŘEDOEVRPSKÉM KONTEXTU

O HISTORII A SOUČASNOSTI BRNĚNSKÉHO PODZEMÍ

ČESKÁ EGYPTOLOGIE 2009

MORAVSKÁ MĚSTA NA PRAHU MODERNÍ DOBY

POUTNICTVÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH VE STŘEDOEVRPSKÉM KONTEXTU

STŘEDOVĚKÁ MORAVA

CO VÍME O VZNIKU HRADU ŠPILBERK A JEHO OSUDECH ZA VLÁDY

PŘEMYSLOVCŮ A LUCEMBURKŮ

Přednášky s promítáním ve spolupráci s CK Livingstone a CK Periscope Skandinávie, s.r.o.

Exkurze:

DVOULODNÍ KOSTELY NA JIHOZÁPADNÍ MORAVĚ

POUTNÍ MÍSTA OD ŽAROŠIC PO SAŠTIN

PŘES TŘI HRADY - Památky Trenčína a okolí

MEZI MORAVSKOU A ČESKOU TŘEBOVOU

U KRÁLOVÉHO HRADCE TAM LÉTALY KOULE PRUDCE

AUSTRIA GLORIOSA BAROCCA - klášter Melk, poutní kostel Maria Taferl, klášter

Herzogenburg, St. Pölten SKVOSTY ZA HUMNY V. - Blansko, Doubravice nad Svitavou,

Drnovice, Osiky,

Štěpánov nad Svratkou, Věžná, Olší, Tišnov

Při vyhlášení výsledků VIII. ročníku Národní soutěže muzeí Gloria musealis 2009 získalo Moravské zemské muzeum jako jediné dvě ocenění.

- **Hlavní cenu Českého výboru ICOM** (Mezinárodní rady muzeí) získal **projekt Nejstarší umění střední Evropy** autorů Doc. Dr. Karla Valocha a Oldřicha Neužila, který představil vůbec poprvé všechny originály uměleckých předmětů ze sbírek MZM, ale i z muzeí střední Evropy, staré až 40.000 let.

- Významné ocenění získalo MZM i v Národní soutěži muzeí Gloria musealis 2009, jejímiž vyhlášovateli jsou Ministerstvo kultury ČR a Asociace muzeí a galerií ČR. Soutěž si klade za cíl upozornit veřejnost na přínos muzeí a galerií k zpřístupňování a využívání kulturního dědictví i k jeho ochraně a na špičkové výkony institucí i jednotlivých pracovníků v oboru muzejnictví. V kategorii **Muzejní výstava roku** získala **3. místo výstava Darwin**, která připomínala 200. výročí narození tohoto geniálního přírodovědce a 150. výročí vydání jeho slavného díla o evoluci. Moravské zemské muzeum bylo jediné v ČR, které se k tomuto tématu věnovalo.

Návštěvnost v Moravském zemském muzeu

Objekt	Návštěvnost
Dietrichsteinský palác	43 959
Biskupský dvůr (12/2009)	579
Palác šlechtičen	17 287
Pavilon Anthropos	66 359
Památník Leoše Janáčka	1 167
Památník Bible kralické	6 751
Zámek Budišov	6 065
Starý zámek Jevišovice	celoročně uzavřen - rekonstrukce
Houbařská poradna (2/2009)	96
Dětské muzeum	27 076
Celkem	169 339

AKVIZIČNÍ ČINNOST MORAVSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA

V roce 2009 Moravské zemské muzeum uskutečnilo dle omezeného rozpočtu pro akviziční činnost tyto nákupy:

č.	Název předmětu	Částka v tis.
1	Herbář mechorostů – 743 položek	20 tis. Kč
2	3500 ks exemplářů preparovaných, lokalizovaných a částečně determinovaných ploštic (Heteroptera)	35 tis. Kč
3	Herbář vyšších rostlin o 1000 ks exemplářů	20 tis. Kč
4	Krystal Elbaitu (Rusko) a 4 ks krystalů berylu - akvamarinu	25 tis. Kč
5	Kolekce lidového malovaného nábytku – 15 ks truhla, 2 ks skříň, 1 ks kolébka	50 tis. Kč
6	Sbírka exotických mravenců (Hymenoptera: Formicidae)	30 tis. Kč
7	Konvolut výtvarných děl z rodiny Boženy Němcové – 13 kreseb a maleb a památník Karla Němce	40 tis. Kč
8	Kolekce Vánočních ozdob 20. – 30. léta 20. století	1 tis. Kč
9	Letecká francouzská kožená kukla z r. 1939 Armée de L AIR	5 tis. Kč

VĚDA A VÝZKUM

Přehled probíhajících výzkumných záměrů

Název grantového projektu	Řešitel	Doba řešení projektu	Agentura	Kód
Vytváření pramenné báze a studium přírodních procesů probíhajících v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti	RNDr. Karel Sutorý, CSc.	2005-2011	MK ČR	MK00009486201
Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu	PhDr. Luděk Galuška, CSc.	2005-2011	MK ČR	MK00009486202

Přehled probíhajících projektů

Název grantového projektu	Oddělení	Řešitel	Doba řešení projektu	Agentura	Kód
Národní autority v prostředí muzeí a galerií – interoperabilita s NK ČR	CITeM	Mgr. Zdeněk Lenhart Mgr. David Cigánek RNDr. Jarmila Podolníková	2007-2011	MK ČR	DC07P02OUK002
Česká tištěná stolní loutková divadla a dekorace ve sbírce Moravského zemského muzea	Oddělení dějin divadla	Mgr. Jaroslav Blecha	2007-2010	MK ČR	DE07P04OMG012
Elektronický katalog jako způsob odborného zpracování a prezentace starých archeologických nálezů z období středověku a raného novověku ve sbírkách Moravského zemského muzea v Brně	Archeologický ústav	PhDr. Zdeňka Měchurová, CSc.	2007-2010	MK ČR	DE07P04OMG014
Evidenční, digitalizace, odborné zpracování a prezentace souboru fotografických pozitivů a skleněných negativů z pozůstalosti prof. Karla Absolona, uložených ve sbírkách MZM v Brně	Ústav Anthropos	Mgr. Petr Kostrhun doc. PhDr. Martin Oliva, Ph.D. doc. PhDr. Karel Valoch, DrSc.	2007-2010	MK ČR	DE07P04OMG021
Budování databáze rukopisných a tištěných hudebních pramenů uložených ve sbírkách na území Čech a Moravy	Oddělení dějin hudby	Další účastník PhDr. František Malý	2006-2011	MK ČR	DD06P03OUK006
Neandertálcí z Bojníc v časoprostorovém kontextu střední Evropy	Ústav Anthropos	Mgr. Petr Neruda, Ph.D.	2009-2011	GA ČR	GA404/09/0499
Výšinné sakrální centrum mladší doby bronzové na Cezavách u Blučiny - digitální	Archeologický ústav	PhDr. Milan Salaš, DSc.	2009-2012	GA ČR	GA404/09/0585

katalog a analýzy pramenů					
Mincovní a měnový vývoj na Moravě ve 2. polovině 13. století	Numismatické oddělení	Mgr. Dagmar Grossmannová	2009-2011	GA ČR	GA404/09/1193
Diverzita flóry Balkánu a východního Středomoří v českých a moravských herbářových sbírkách - národní dědictví světového významu (III)	Botanické oddělení	RNDr. Karel Sutory, CSc.	2007-2010	GA ČR	GA206/07/1555
Korespondence Leoše Janáčka. Ediční zpracování fondu uloženého v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně.	Oddělení dějin hudby	Mgr. Jiří Zahrádka, Ph.D. PhDr. František Malý, Ph.D.	2007-2011	GA ČR	GA408/07/0536

Ukončené výzkumné projekty

DE06P04OMG011 - Keltská pohřebiště na Moravě ve sbírkách Moravského zemského muzea (2006-2009, MK0/DE)
GA404/07/0856 - Neandertálcí a úprava kostí - interdisciplinární analýza a kulturní důsledky (2007-2009, GA0/GA)
GC206/07/J003 - Fylogenetická taxonomie rodu <i>Marasmius</i> (Basidiomycota, Marasmiaceae) a příbuzných rodů v Korejské republice (2007-2009)
DE07P04OMG011 - Bifaciální nástroje jako podklad pro kulturní determinaci (2007-2009, MK0/DE)
MEB020809 - Zvíře zdroj potravy, zvíře zobrazované: strategie využívání velkých savců v mladém paleolitu (2008-2009, MSM/ME)

Vytváření pramenné databáze a studium přírodních procesů probíhají v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti - Výzkumný záměr MK 00009486201

Řešitelé - Antonín Vladimír RNDr., CSc., Baňar Petr Mgr. od 1. února 2008, Cempírek Jan Mgr., Dočkalová Marta RNDr., Gregorová Růžena RNDr., Houzar Stanislav RNDr., Ph.D., Hrazdil Vladimír, Mgr., Jarošová Ivana, RNDr.(do 30.6.), Kolibáč Jiří Ing., CSc., Kubešová Svatava RNDr., Malenovský Igor Mgr., Minařík Zdeněk RNDr., Prášek Václav Ing., Ph.D., Skácelová Olga RNDr., Ph.D., Sutorová Helena RNDr., Šebela Miroslav RNDr., CSc.

A) Algologie

Pokračoval probíhající výzkum O. Skácelové:

- oživení pramenů (sinicová a řasová flóra) v širším okolí Brna v souvislosti s měnícím se chemismem, doplněno sběry na území Čech a Slovenska včetně karpatských pramenišť
- algologický průzkum jihomoravských mokřadů s návazností na doporučení pro management chráněných území (těžiště výzkumu bylo na lokalitách PP Jezírko Kutnar, PR Františkův rybník a PP Jezero u Vacenovic)
- algologický průzkum řasové flóry v rybníčních litorálech v souvislosti s intenzitou rybářského využívání (těžiště výzkumu: NPR Lednické rybníky a PR Písečný rybník)
- algologický výzkum slaništních biotopů – obnovené mokřady jižní Moravy (tůně vytvořené v rámci revitalizačních programů)
- srovnávací výzkum lužních mokřadů na východním Slovensku (doplnění ke studiu jihomoravské mikroflóry poříčních tůň)
- zpracování srovnávacího materiálu z jihoslovenského lužního mokřadu „PR Alúvium Žitavy“
- studium současného rozšíření parožnatek v ČR (spolupráce s JČU České Budějovice), zejména v revitalizovaných tůňích a na slaništích
- studium planktonu, zejména sinic vodních květů v rekreačních lokalit z vlastních sběrů i dodaných vzorků

Publikace v tisku (neuplatněné výsledky):

- Uher B., Skácelová O., Helešic J.: The effect of mining water on phytobentic assemblages in a running water – contribution to the water temperature regime in rivers. - 7th International Symposium “Use of Algae for Monitoring Rivers” Luxembourg, 23-25 November 2009, in press.
- Kaštovský J., Hauer T., Mareš J., Krautová M., Bešta T., Komárek J., Desortová B., Heteša J., Hindáková A., Houk V., Janeček E., Kopp R., Marvan P., Pumann P.,

Skácelová O., Zapomělová E.: Biological Invasions: A review of the alien and expansive species of freshwater cyanobacteria and algae, a case study from the Czech Republic.

- Kaštovský J., Hauer T., Komárek J., Skácelová O.: Up-today check list of cyanoprokaryotes of the Czech Republic. Časopis Slezského zemského muzea, série A – vědy přírodní“:
- Skácelová O., Uher B., Kroča Jiří: Phytobenthos of small streams in the Beskydy and Javorníky Mountains „Journal of Phycology“:
- Mareš J., Blomster J., Elina Leskinen E., Skácelová O.: Molecular phylogeny, taxonomy and occurrence of freshwater *Ulva* (Chlorophyta, Ulvophyceae) in Europe“.
- Skácelová O.: Zaniklé koupaliště ve Starém Poddvorově jako lokalita zajímavé řasové flóry. Připravováno do knihy Hustopeče (ed. L. Jan a kol., vyd. Městské kulturní středisko Hustopeče):
- Slanomilná mikroflóra okolí Hustopeč v minulosti a její dnešní stav. Připravováno do knihy Starý Poddvorov (ed. L. Jan a kol., vyd. Obecní úřad Starý Poddvorov
- Skácelová O.: Microflora of South-Moravian habitats (comparison with results of research 20 and 80 years ago). Připravováno do Acta Musei Moraviae

Aktivní účast na konferencích:

- II. celostátní konference České společnosti pro ekologii „Od jedinců k ekosystémům – struktura a vztahy“ pořádané Katedrou biologie a ekologie Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity a Českou společností pro ekologii 17.-19.4.2009 s příspěvkem Skácelová O. & Přikryl I. & Kosík M.: „ Biodiverzita zaplavených propadlin na Sokolovsku – co ji ovlivňuje?“
- 15. konference České limnologické společnosti a Slovenskej limnologickej spoločnosti 22.-26.6.2009 Třeboň s příspěvkem: O. Skácelová – Z. Hořická: „Nárostové řasy přítoků nádrží v Jizerských horách v období zotavování z acidifikace“ a participací v příspěvcích I. Přikryl - M. Kosík – O. Skácelová: „Historie opatření proti sinicím a eutrofizaci v nádrži Michal u Sokolova - půjde to bez ryb?“ a B. Uher – O. Skácelová – J. Helešic: „Vliv oteplených důních vod na fytobentos toku Nedvědička“.
- 50. pracovní konference České algologické společnosti v Rožmberku nad Vltavou 29.9.-1.10.2009 s příspěvkem O. Skácelová & Z. Hořická: „Fytobentos malých toků Jizerských hor v období zotavování z acidifikace“.
- Konference Říční krajina 6, katedra ekologie a životního prostředí Př.fak.UP Olomouc 21.10. 2009 s příspěvkem „Obnova poříční tůň a její další vývoj na příkladu PP Jezírko Kutnar (výsledky 24letého sledování)“.
- 20. ročník česko-slovenského kurzu Chantransia 2009, Domašov nad Bystřicí, pořádaný Českou algologickou společností 22. – 25.10.2009 s příspěvkem „Obnova poříční tůň a její biodiverzity na příkladu PP Jezírko Kutnar (výsledky 24letého algologického sledování)“ a „Oživení mladých sukcesních biotopů na sokolovských výsypkách“.

B) Antropologie

Realizace výzkumného záměru v roce 2009 byla zaměřena na dokončení antropologického výzkumu neolitické populace z Vedrovic. M. Dočkalová se pracovně podílela na antropologickém zpracování kosterního materiálu dospělých jedinců, mužů a žen se zaměřením na stanovení demografického a morfologického charakteru. Soubor 110 neolitických obyvatel reprezentovalo 77 dospělých a 33 nedospělých jedinců. Studovaný materiál byl antropologicky a morfologicky analyzován, určeno bylo 26 mužů, 48 žen, 33 dětí a 3 jedinci neurčení. Výška postavy u mužů byla 165.7 cm, u žen 154.7 cm, podíl žen byl celkově vyšší než podíl mužů, nejvíce dospělých zemřelo ve věku 20–29 let. Cílem práce byla rekonstrukce života časně neolitické populace, která přešla z lovecko-sběračské ekonomiky na ekonomiku zemědělskou. Analýza kosterního materiálu prokázala u jedinců trvalé a výrazné útvary na kostech, jako odraz dlouhodobé každodenní činnosti z aktivit

souvisejících se zemědělským životem a zpracováním potravy (kostní lemy na člancích prstů), použití zubů jako pracovního nástroje. Rozsah zjištěných změn a poškození byl zcela individuální, změny probíhaly postupně na úrovni jednotlivce. Přejechod na zemědělskou stravu měl vliv na celou populaci a u zubů byl pozorován výskyt zubního kazu, hypoplasie zubní skloviny ve formě linií po proběhlých chorobách či onemocnění alveolů. I. Jarošová hodnotila zdravotní stav populace z Vedrovic dle stavu bukální dentální mikroabrazie. Analýza mikroabrazí byla statisticky vyhodnocena z hlediska intra a interpopulačních rozdílů.

Aktivní účast na konferencích:

- Vth International Anthropological Congress of Aleš Hrdlička, 2. – 5. 8. 2009 Prague – Humpolec, Czech Republic- Organizátor konference: Czech Anthropological Society Charles University in Prague Faculty of Science, Department of Anthropology and Human Genetics Charles University in Prague, Department of Demography and Geodemography Charles University in Prague, Town of Humpolec
- Příspěvky
- Křivanová M., Drozdová E., Dočkalová M., Teeth mineralization and estimation of Dental Age from the Tooth length
- Dočkalová M., Tvrdý Z., Anthropological and Bioarchaeological Analysis of Neolithic Settlements in Moravia
- Smrčka V., Dočkalová M., Bůzek F., Erban V., Mihaljevič M., Diseases, diet and Population Mobility in the Neolithic Settlements of Moravia.
- Jarošová J. –Dočkalová M.: Buccal Enamel Microwear Variability in Neolithic Population from the Czech Republic (poster)

C) Entomologie

- práce na knize shrnující současné znalosti o Trogossitidae, včetně klíčů, map rozšíření, světového katalogu druhů. Plánováno jako samostatná publikace na rok 2010. (Kolibáč J.)
- Příprava publikace o střednějurských fosiliích vyhynulé čeledi Parandrexidae. Společně s prof. Huangem z Paleontologického ústavu Čínské AV. Další čtyři práce v přípravě (o jeholských fosiliích Cleridae, Melyridae, Derodontidae, Cleroidea inc.sed.) v rámci pobytu v Nanjingu, PÚ ČAV v dubnu 2009. (Kolibáč J.)
- *Trichocateres fasciculifer* gen.nov., sp.nov.: bizarní rod a druh čeledi Trogossitidae (publikace v Zootaxa, snad do konce roku 2009) (Kolibáč J.)
- Ve spolupráci s T. Wapplerem a H. Schmiedtem (Univ. Bonn): Nový druh čel. Trogossitidae z Baltského jantaru, blízké příbuzný rodu *Promanus* z Nového Zélandu. Předběžná publikace v Terra Nostra 2009(3) a poster na konferenci v Bonnu 5-7.10.2009. Příprava publikace zahrnující popis třetihorního taxonu plus revizi recentních druhů rodu *Promanus*. (Kolibáč J.)
- Nomenklatorické změny u palearktických zástupců Trogossitidae (publikace v Entomologica Basiliensia 2009) (Kolibáč J.)
- Ve spolupráci s A. Zaitsevem z Petrohradu studium a příprava publikace o morfologii a fylogenetických aplikacích nově nalezené larvy *Ancyrona* z Ruska.
- Závěrečné úpravy a korektury kapitol v knize Handbook of Zoology. Publikace avizována v prosinci 2009. (Kolibáč J.)
- Účast na konferenci Immature Beetles Meeting 2009 na PřF KU (1-2.10.2009) (Kolibáč J.)
- publikace vybraných faunistických nálezů ploštic České republiky a Slovenska v časopise *Klapalekiana* 44, prosinec 2008 (P. Baňář)
- příprava rukopisu o rozšíření ploštičky *Tropidothorax leucopterus*, ve spolupráci s P. Kmentem (NM Praha), P. Štysem, A. Exnerovou (oba PřF UK), P. Tomšíkem (LF UK, Hradec Králové) a K. Hradilem (SRS Jičín). Bude publikováno v zimním období 2009 (P. Baňář)
- faunistika ploštic (Heteroptera) vybraných lokalit v severních Čechách. Sběry a determinace materiálu v CHKO Labské pískovce a NP České Švýcarsko (P. Baňář).

- terénní faunistický průzkum ploštic, kříšů a mer xerothermních lokalit jižní Moravy (P. Baňář, I. Malenovský)
- faunistika ploštic jižní Evropy. Preparace a vyhodnocování vlastních sběrů ze Sardinie, Korsiky, Chorvatska, Černé hory a některých řeckých ostrovů (Kréta, Santorini, Kefalonie). Sběry pocházejí z let 2005-2009 (P. Baňář)
- výzkum systematiky a taxonomie ploštic infrařádu Enicocephalomorpha, který je tématem disertační práce pod vedením prof. Štyse (PřF UK). Třídění materiálu rodu *Oncyclocotis* k dalšímu studiu. Příprava monografie rodu *Oncyclocotis* z Ceylonu a jižní Indie (bude publikováno v jarním období 2010 společně s P. Štysem. V rámci této činnosti byly P. Štysem předneseny dva společné příspěvky na konferenci 5th European Hemiptera Congress, Velence, Maďarsko, 31.8.-4.9. 2009 (Baňář P., Štyš P.: Diagnostic characters in specious genera of Enicocephalomorpha; Štyš P., Baňář P.: Unfailing source of astonishment: morphology of the Enicocephalomorpha (Heteroptera)) (P. Baňář)
- v rámci studia materiálu Enicocephalomorpha byl popsán nový rod (*Phaenicocleus*) se třemi druhy. Publikováno 2009 v impaktovaném časopise *Zootaxa* společně s P. Štysem, PřF UK (P. Baňář)
- v podzimním období 2008 publikován nový druh rodu *Tornocrusus*, v impaktovaném časopise *Proceedings of the Entomological Society of Washington*, společně s P. Štysem, PřF UK (P. Baňář)
- v průběhu roku 2009 byla připravena revize rodu *Proboscidopirates*, která bude publikována v zimním období 2009/2010. Společně s P. Štysem, PřF UK (P. Baňář)
- krátkodobý studijní pobyt v Natural History Museum, Londýn, Velká Británie (25.-28.11.2008). Během pobytu byl studován materiál *Enicocephalomorpha*, bylo zapůjčeno 6 holotypů k dalšímu studiu (P. Baňář)
- během celého roku byly pořizovány publikační fotografie na elektronovém skenovacím mikroskopu na PřF UK, které budou použity do připravovaných publikací (P. Baňář)
- průběžně probíhá determinace bohatého materiálu ploštic (společně s P. Kmentem, NM Praha) z oblasti Bílých Karpat, připravovaná publikace vyjde v roce 2010 (P. Baňář)
- publikace taxonomické monografie o merách čeledi Phacopteronidae „A review of the Afrotropical Phacopteronidae (Hemiptera: Psylloidea)“ v impaktovaném časopise *Zootaxa*; příprava publikace o systematice a fylogenezi této čeledi, výsledky prezentovány též formou přednášky na mezinárodní konferenci „5th European Hemiptera Congress“ ve Velence, Maďarsko (citace abstraktu Malenovský I. & Burckhardt D., 2009: Systematics and phylogeny of the Phacopteronidae (Hemiptera: Sternorrhyncha: Psylloidea). P. 31. In: 5th European Hemiptera Congress, 31 August-4 September, Velence, Hungary. Abstracts. Plant Protection Institute of the Hungarian Academy of Sciences, Budapest, 58 pp. ISBN 978-963-508-583-5), ve spolupráci s PD Dr. D. Burckhardtem, Naturhistorisches Museum Basel, Švýcarsko (Malenovský I.)
- příprava taxonomicko-faunistických článků o merách a kříšech (Hemiptera) Afghánistánu, Korsiky a Řecka, založených na materiálu ze sbírek Moravského zemského muzea, předpokládané dokončení v roce 2010, ve spolupráci s RNDr. Pavlem Lautererem, Brno (Malenovský I.)
- studium využití umělých neuronových sítí k semiautomatické identifikaci hmyzu ve spolupráci s prof. RNDr. J. Vaňharou, CSc., prof. RNDr. J. Havlem, CSc. (oba Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Brno) a doc. RNDr. P. Fedorem, Ph.D. (Univerzita Komenského, Bratislava, Slovensko), publikace v impaktovaném časopise *Systematic Entomology* (Malenovský I.)
- podíl na přípravě publikace (části věnované plošticím a kříšům) přinášející výsledky studie o vlivu typu rekultivace opuštěných lomů v Českém krasu na bezobratlé živočichy a rostliny v rámci kolektivu vedeného Mgr. R. Tropkem (Biologická fakulta, Jihočeská univerzita, České Budějovice), článek v říjnu 2009 přijat v impaktovaném časopise *Journal of Applied Ecology* (Tropěk R., Kadlec T., Karešová P., Spitzer L., Kočárek P., Malenovský I., Baňář P., Tuf I. H., Hejda M. & Konvička M.: Spontaneous succession in limestone quarries as an effective restoration tool for endangered arthropods and plants),

výsledky prezentovány též formou přednášky na konferenci Zoologické dny v Brně (citace abstraktu: Tropek R., Kadlec T., Hejda M., Karešová P., Kočárek P., Malenovský I., Baňář P., Spitzer L., Tuf I. H., Tuřová J., & Konvička M. (2009): Technické rekultivace vápencových lomů v CHKO Český kras: léčíme jizvy krajiny, nebo ničíme její novou šanci? Pp. 201. In Bryja J., Řehák Z. & Zúkal J., Zoologické dny Brno 2009, Sborník abstraktů z konference 12.-13. února 2009, Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno.) (Baňář P., Malenovský I.)

- publikace kapitol o plošticích, křísech, merách a zoogeografii v knize věnované loukám Bílých Karpat, ve spolupráci s Mgr. Petrem Kmentem, Ph.D., Národní muzeum, Praha, prof. RNDr. Z. Laštůvkou, CSc., Mendelova lesnická a zemědělská univerzita, Brno a RNDr. M. Horsákem, Ph.D., Masarykova univerzita, Brno (Malenovský I.)
- publikace článků věnovaných faunistice řasnokřídlných (Strepsiptera) Jizerských hor a blanokřídlných (Hymenoptera) vrchu Hády u Brna, příprava rukopisů s novými nálezy kříšů v České republice, ve spolupráci s několika dalšími domácími odborníky (Malenovský I.)
- Aktivní účast na konferencích:
- Mezinárodní konference Immature Beetles Meeting 2009, Praha, PřF KU (1-2.10.2009) (Kolibáč J.)
- Die GeoUnion - Alfred-Wegener-Stiftung. Konference v Bonnu 5-7.10.2009. Prezentován poster: New Zealand beetle in Baltic Amber. Biogeography and Systematics of a new fossil bark-gnawing beetle (Trogossitidae) H. Schmied, T. Wappler, J. Kolibáč, D. Kubisz. (J. Kolibáč se neúčastnil, poster prezentoval Heiko Schmied z University v Bonnu.)
- 5th European Hemiptera Congress, Velence, Maďarsko, 31.8.-4.9. 2009 (Baňář P., Štys P.: Diagnostic characters in specious genera of Enicocephalomorpha; Štys P., Baňář P.: Unfailing source of astonishment: morphology of the Enicocephalomorpha (Heteroptera)) (P. Baňář se neúčastnil, oba příspěvky předneseny P. Štysem)
- 5th European Hemiptera Congress, Velence, Maďarsko (citace abstraktu Malenovský I. & Burckhardt D., 2009: Systematics and phylogeny of the Phacopteronidae (Hemiptera: Sternorrhyncha: Psylloidea). P. 31. In: 5th European Hemiptera Congress, 31 August-4 September, Velence, Hungary. Abstracts. Plant Protection Institute of the Hungarian Academy of Sciences, Budapest, 58 pp. ISBN 978-963-508-583-5) (Malenovský I.)
- konference Zoologické dny v Brně (citace abstraktu: Tropek R., Kadlec T., Hejda M., Karešová P., Kočárek P., Malenovský I., Baňář P., Spitzer L., Tuf I. H., Tuřová J., & Konvička M. (2009): Technické rekultivace vápencových lomů v CHKO Český kras: léčíme jizvy krajiny, nebo ničíme její novou šanci? Pp. 201. In Bryja J., Řehák Z. & Zúkal J., Zoologické dny Brno 2009, Sborník abstraktů z konference 12.-13. února 2009, Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno.) (Baňář P., Malenovský I.)

D) Geologie

- Studium vývoje fosilních společenstev rybí fauny terciéru Západních a Východních Karpat a její korelace s geneticky příbuznými oblastmi Evropy (Francie, Německo, Švýcarsko, Rakousko).
- Etapy
- 1. Dokumentace a vědecké zhodnocení společenstev rybí fauny terciéru Západních Karpat na příkladu fosilního materiálu z moravských lokalit.
- 2. Korelace společenstev s ostatními oblastmi Západních a Východních Karpat (Slovensko, Polsko, Ukrajina, Rumunsko)
- 3. Řešení vývoje a změn těchto společenstev z hlediska paleogeografického vývoje Karpatské oblasti.
- V roce 2009 proběhly dva významné terénní výzkumy:
- Účast na paleontologickém výzkumu po dobu 14 dní na německé lokalitě Frauenweiler, který podpořila National Geographic Society. Tato lokalita je geneticky spjata se stejně starými lokalitami vnějších Karpat, které zpracovávám a umožňuje tak paleogeografické, paleoekologické a biostratigrafické korelace. Výzkumu jsem se zúčastnila spolu s Dr. N. Micklichem – hlavním garantem projektu z Hessisches Landesmuseum Darmstadt, dále s

Dr. A. F. Banikovem (Ruská akademie věd), s Dr. S. Baci (Universita Iasi, Rumunsko) a s Dr. I. Gradianu (Museum Piatra Neamt, Rumunsko)

- Paleontologický výzkum na lokalitě Krumvíř ve spolupráci s pracovníky České geologické služby. Během třítydenních terénních prací byly odkryta fosiliferní vrstva a získán do sbírek významný paleontologický materiál rybí fauny, který je ve stadiu zpracování.

Aktivní účast na konferencích:

- Charles Darwin and Bernissart Iguanodons - konference uspořádaná ke 200 stému výročí narození Charlese Darwina a zároveň 130tému výročí objevu první kostry Iguanodona na lokalitě Bernissart, Royal Belgian Institute of Natural Science, Brusel
- Presentace posteru: Remoras (Teleostei, Echeneidae) from the Oligocene of the West Carpathians (Czech Republic). Abstrakt ve sborníku
- 7th Meeting of the European Association of Vertebrate Paleontology – Museum fur Naturkunde Berlin.
- Presentace posteru: Diplodus ortwini (Sparidae, Perciformes): A new fossil record of the porgies from the North Alpine Foreland Basin (Egerian, Upper Austria). Abstrakt ve sborníku
- 10th Anniversary Conference of the Czech, Polish and Slovak Paleontologists“ na téma Fossils – Darwin – Evolution (Slovenská akademie věd, Geologický ústav D. Štúra, Bánská Bystrica).
- Přednáška: Gregorová, R. Schultz, O., Harzhauser M., Kroh, R., Coric S.: A giant early Miocene sunfish from the North Alpine Foreland Basin (Austria) and its implication for molid phylogeny. Abstrakt ve sborníku

Publikace v tisku (neuplatněné výsledky):

Gregorová, R. Rybí fauny menilitového souvrství na lokalitě Litence. Souhrnná publikace pro ČMM cca 30 stran.

Gregorová, R. Baci, S., Micklich N. Osteologická analýza a fylogeneze zástupců čeledi Echeneidae (štítovců) z oblasti Karpat a rýnského prolomu. Studium z celosvětového hlediska nejstarších fosilních zástupců čeledi Echeneidae.

Gregorová, R a Mlíkovský, J. Osteologická analýza nálezů ptačích zbytků z oligocénu Západních Karpat.

Gregorová, R. Schultz, O. Osteologická analýza zástupců čeledi Sparidae z egeru alpské předhlubně, Horní Rakousko (příprava publikace v Annalen des Naturhistorischen musuems in Wien).

E) Botanika

- Pokračoval pravidelný terénní výzkum vybraných lokalit v CHKO Moravský kras (PR U Výpustku) a CHKO Bílé Karpaty (PR Jalovcová stráž, PP Kaňoury a území Natura2000 Hrušová dolina). Terénní výzkum byl prováděn také v dalších oblastech jižní Moravy a v NP České Švýcarsko a v zahraničí na Slovensku (Velká Fatra, Polana, Kremnické vrchy) a v severozápadní části Rakouska (Dolní Rakousy – okolí Litschau) a přilehlé oblasti jižních Čech (Nadějov). (Antonín V.)
- Korektury rukopisu monografie: Vladimír Antonín & Machiel E. Noordeloos – A monograph of marasmioid and collybioid fungi in Europe (592 stran, vydavatelství IHW-Verlag Eching, Německo). Po technických problémech vydavatele vyjde kniha počátkem prosince 2009. (Antonín V.)
- Taxonomicko-molekulární studie subsekcce *Levipedes* rodu *Gymnopus* (ve spolupráci s M. Tomšovským, MZLU, Brno). Odevzdání rukopisu do tisku se předpokládá v první polovině roku 2010. (Antonín V.)
- Drobné taxonomické a fylogenetické studie vybraných druhů – *Callistosporium pinicola* (první nález v ČR – článek již publikován) a *Clitocybula familia* var. *compressa* (nalezen další materiál na Slovensku). Tyto studie vyústí nebo už vyústily v publikace. (Antonín V.)

- Probíhal průběžný terénní výzkum mechorostů vybrané lokality v CHKO Moravský kras. Bryofloristický průzkum probíhal dále v České republice v oblasti Žďárských vrchů a v Maroku. (Kubešová S.)
- determinace materiálu z terénních sběrů (především Žďárské vrchy, Hostýnské vrchy) a příprava publikací o těchto výzkumech. (Kubešová S.)
- sběr a determinace materiálu z terénních studií v Muránské planině (Slovensko). (Sutorý K.)
- Studium antropofytních druhů na haldách Rosicko-Oslavanského uhelného revíru a na vypuštěném dně brněnské přehrad. (Sutorý K.)
- Studium příbuznosti severoafrických a jihoevropských zástupců rodu *Cynoglossum* L. (Sutorý K.)
- Vyhledávání typového materiálu sběratelů Freyna J. a Formánka E. ve sbírkách Moravského zemského muzea v Brně, Národního muzea v Praze, university ve Vídni a National Botanic Garden of Belgium v Bruselu. (Sutorý K.)

Neuplatněné výsledky:

- Antonín V.; 2009: Distribution and ecology of *Xerula melanotricha* (Basidiomycetes, *Physalacriaceae*) in the Czech Republic.; Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae; 94 (1); (v tisku; článek v periodiku, ISSN 1211-8788)
- Antonín V., Vašutová M. & Urban A.; 2009: Molecular evidence for identity of *Marasmius epiphyllus* and *M. tenuiparietalis* (Basidiomycetes, *Physalacriaceae*).; Cryptogamie, Mycologie; 30 (4); (v tisku); článek v periodiku, ISSN 0181-1584 (tohle letos nevyjde)
- Kubešová S., Hradílek Z, Novotný I, Mudrová R., Dědečková M, Plaček J.: Mechorosty vybraných lokalit Dražanské, Hornosvratecké a Zábřežské vrchoviny. - Přírodovědné studie Muzea Prostějovska, in press
- Sutorý K. 2009: Material of type character in the Münch-Bellinghausen collection in the Moravian Museum, Brno (BRNM). 8. Bryophytes. Acta Musei Moraviae, Sci. biol. 94: (článek v periodiku, ISSN: 1211-8788)

Aktivní účast na konferencích:

- 5th Balcan botanical Congress, 7.-11.9.2009, Bělehrad, Srbsko. Poster: Taxa described by Joseph Freyn from the Istrian peninsula. (Sutorý K.)
- Internationale 34. Mykologische Dreiländertagung, 13.-19.9.2009, Litschau, Rakousko.
- Přednáška: Schwindlinge und Rüblinge: Neue Erkenntnisse und eine neue Klassifikation (s M. E. Noordloosem) – Poster: Molecular evidence for identity of *Marasmius epiphyllus* and *M. tenuiparietalis* (Basidiomycetes, *Physalacriaceae*) (s M. Vašutovou a A. Urbanem). (Antonín V.)
- 10. mykologické dni na Slovensku, 26.9.–2.10.2009, Biele Vody, Slovensko. Přednáška: Zajímavé makromycety CHKO Bílé Karpaty. (Antonín V.)
- International bryological meeting, 9.–13. 6. 2009, Vierves-sur- Viroin. Přednáška, Kubešová, Novotný: Bryophytes on rock cliffs in the Bohemian-Moravian Highlands (Kubešová S.)

F) Mineralogie

V r. 2009 byla převážně studována problematika magmatických a metamorfních procesů a jen menší pozornost byla věnována mineralogicko-geologickým aspektům montanistických studií. Intenzivně se pracovalo na přehledu paragenetických poměrů jednotlivých minerálních asociací v moravskoslezském regionu. Vycházelo se z údajů ve starších topografických mineralogiích Moravy a Slezska, tyto stručné poznatky byly zčásti revidovány a postupně jsou konfrontovány s moderními údaji z literatury i vlastních výzkumů. Část těchto údajů (obsáhlý přehled nových minerálů) je připravována do tisku pro obsáhlou studii, připravenou pro speciální číslo Acta Mus. Moraviae, Sci. geol. 2010/1.

Pokračovalo hlavně studium mineralogie a metamorfózy mramorů v krystalinických jednotkách západní Moravy. Publikována byla studie o zirkonolitu v mramoru u Krahulova na

západní Moravě; získané údaje byly využity pro datování HT/LP metamorfózy v areálu třebíčského masivu. Studovány byly i další zirkonolit a baddeleyit obsahující minerální parageneze v moldanubiku (výsledky jsou připraveny k publikaci v r. 2010), a pokud budou získána odpovídající data, předpokládáme předložení metodicky orientované publikace na datování metakarbonátových hornin do impaktovaného časopisu. Pokračovalo studium Sn-, B a As- bohaté asociace akcesorických minerálů z oblasti nedvědických mramorů, doplněné o využití analýz LA-ICP-MS. Po předběžném sdělení na mezinárodních konferencích Granulites 2009 (Hrubá Skála, ČR) a Pegmatites 2009 (Recifé, Brazílie) byl detailně zpracován první výskyt některých bezvodých borosilikátů (grandidierit, boralsilit, werdingit) ve variském orogénu a doplněné výsledky jsou v současnosti v recenzním řízení v impaktovaném časopisu American Mineralogist. Coby vedlejší produkt studia akcesorických minerálů vznikla práce popisující strukturu syntetického difosfátu NaScP₂O₇ v impaktovaném časopisu Acta Crystallographica E, který byl syntetizován coby analytický standard pro elektronovou mikroskopii. Před dokončením je studium výjimečné, baryem a zirkoniem bohaté asociace alkalického lamprofyru ze Šebkovic, kde byly vedle dříve známého baotitu a titanitu nově zjištěny vzácné zirkonosilikáty benitoit, bazirit a henrymeyerit. Bylo dokončeno studium (ve spolupráci s kolegy z Národního muzea (J. Sejkora) a Univerzity Palackého v Olomouci (P. Dokoupilová) vysokoteplotní asociace minerálů vzniklých pyrometamorfózou dolomit-anhydritového protolitu v Zastávce u Brna a v Oslavanech. Pozornost tam byla věnována mineralogii skupiny ellestaditu, srebrodolskitu, magnezioferritu a jiným F-Ca bohatým fázím (cuspidin, rondorfit, fluorový analogon reinhardbraunsitu). Publikace do recenzovaného českého a do zahraničního impaktovaného časopisu je před dokončením.

Pokračovalo studium sekundárních mineralizací na Českomoravské vrchovině, které jsou nositeli As a Pb, elementů toxických pro živé organizmy. Pozornost byla věnována v tomto směru vedle As (spolupráce s MU v Brně) především pyromorfitu, nejsabilnějšímu supergennímu minerálu Pb, v oblasti jihlavského polymetalického revíru. Publikace je připravena k tisku. V rámci montanistické problematiky se připravují do tisku (ve spolupráci s mineralogy UP v Olomouci) rovněž výsledky studia geologické pozice a mineralogie primární zlatonosné mineralizace předínského zlatonosného revíru. Ta navazuje na komplexní publikaci o geologicko-mineralogických poměrech, topografii, archeologii a historii této oblasti (vyšlo v recenzované publikaci Muzea Vysočiny v Jihlavě v r. 2008).

Neuplatněné výsledky:

- Houzar S., Kadlec T., Sejkora J. (v tisku, 2009): Výskyt wollastonitu ve skarnu ve Vlastějovicích nad Sázavou, střední Čechy (Česká republika). – Bull. mineral.-petrol. Odd. Nár. Muz. (Praha), 17/1, 000-00. ISSN 1211-0329.
- Houzar, S., Cempírek, J., Hrazdil, V., Novák, M. (v tisku, 2009): Nález nového lithného pegmatitu z Hrotovic na západní Moravě. – Minerál, 16, 6, 00-00. ISSN 1213 0710.

Aktivní účast na konferencích:

- „Granulites & Granulites 2009” - Granulites, partial melting and rheology of orogenic lower crust (Hrubá Skála, Česká republika), 13-15.7.2009 (J Cempírek prezentace posteru).
- „PEG 2009 Brazil - 4th International Symposium on Granitic Pegmatites“ (Recifé, Brazílie), 22.8. – 7.9.2009 (J Cempírek, přednáška)

G) Zoologie

V období 22. května až 7. června 2009 byla uskutečněna výzkumná cesta do Makedonie. Během ní byl prováděn výzkum ornitofauny v pohorích Kozjak, Kožuf a v údolní nivě Vardaru v okolí města Gevgelija. Dále byly doplňovány výzkumy z předešlých expedic jednak v povodí řek Kriva reka - Pčinja a jednak povodí řeky Bregalnica (okolí Kočani). Výzkumy byly prováděny ve spolupráci s místním partnerem - Macedonian ecological society. Na základě získaného materiálu byly sepsány dva odborné články pro publikaci v časopise Ciconia (Srbsko, ISSN 0345-2181), výsledky z povodí řek Kriva reka - Pčinja jsou součástí déledobého sledování (předpokládaná publikace výsledků 2011 ve spolupráci s

makedonským partnerem). Výsledky získané v okolí Kočani (Kočani ricefields) byly pilotní studii pro expedici do této oblasti v roce 2010. (Ing. V. Prášek). V průběhu roku 2009 pokračovaly zoologické výzkumy v oblasti VDNM, především zaměřené na sledování ichtyofauny, batrachofauny, herpetofauny a ornitofauny. Současně pokračoval monitoring vzácných a ohrožených druhů v lokalitách VVP Libavá. Byly řešeny tyto dílčí problematiky:

- na Střední nádrži VDNM probíhal monitoring přirozené sukcese včetně sledování vlivu umělých zásahů do vegetace na početnost hnízdících druhů vodních ptáků
- Byla zjištěna průkazná závislost mezi odlesněním hnízdních ostrovů a nárůstem hnízdních párů u racků chechtavých a racků černohlavých. Sestupná tendence v početnosti hnízdních párů byla zaznamenána u rybáka obecného.
- na lokalitě Betlém pokračovalo sledování všech aspektů přirozené obnovy mokřadu včetně monitoringu hnízdících druhů ptáků a jejich dokumentace.
- Výsledky dokazují snižování druhové početnosti u všech sledovaných skupin obratlovců z důvodu stárnutí mokřadu.
- na lokalitě Betlém byla systematicky sledována bionomie želvy bahenní.
- U místní populace želvy bahenní bylo opětovně doloženo úspěšné rozmnožování a získáno velké množství průkazných dat o bionomii tohoto druhu v naší podmínkách. Získané výsledky shromažďované od r. 1996 jsou zpracovávány pro ucelené vydání (r.2010).
- v celé oblasti VDNM bylo sledováno postupné šíření introdukovaného druhu Rana ridibunda a sledována jeho početnost na vybraných lokalitách.
- Šíření druhu se pozvolna zastavuje na jižní hranici definované okrajem lužního lesa u Křivého jezera a na odvodňovacích příkopech kolem VDNM. Početnost tohoto druhu dosáhla maxima na většině zkoumaných lokalit a zvýšení bylo zjištěno na ostrovech uvnitř Střední nádrže.
- ve VVP Libavá pokračoval monitoring výskytu vybraných druhů obojživelníků (r. Triturus) a dále tetřívka obecného, bobra evropského a vydry říční.

Bylo zjištěno, že místní populace tetřívka obecného v r.2009 početně stagnovala (do max. zjištěných 30 ad.ex.), ovšem došlo k přesunu tokanišť, zvláště v okolí Rudoltovic. Mj. bylo na této lokalitě zaznamenáno úspěšné vyvedení jednoho hnízda. (Šebela M.).

Zpracovány podklady pro příspěvek – Specimens of extinct and endangered birds in the Moravian Museum, Brno, Czech Republic; vyhledání, fotodokumentace a revize exponátů kategorie vyhynulé a ohrožené, ověření a upřesnění údajů v inventářích a archivních materiálech (Sutorová H.)

V archivu zoologického oddělení MZM pokračovalo zpracování pozůstalosti V. Čapka - doplněny soupisy obsahu jednotlivých celků, pořízeny výpisy, rozřídění, uspořádání a uložení písemných materiálů moravských ornitologů a dalších osobností, pořízeny a následně k materiálům přiloženy soupisy obsahu (K. Absolon, Em. Bayer, J. Dostál, E. M. Hachler, Jan + Jar. Hálovi, S. Hrabě, Klub přírodovědecký v Brně, VI. Kubík, J. Mrázek, Jos. Musílek, Ant. Procházka, V. Rábe, Jos. Řehůřek, R. Salm, Fr. Skorkovský, Jos. Talský, VI. Teyrovský, B. Valoušek, M. Záleský, Fr. Zdobnitzky), (Sutorová H.).

Probíhal dlouhodobý monitoring a dokumentace afinity změn ekologických podmínek jihomoravských luhů a abundance původních druhů živočichů s prioritním zaměřením na mokřadní ekosystémy. Soustavné batrachologické průzkumy na lokalitě Libavá – Heroltovice Pravidelné sčítání ptactva, především bahňáků, v oblasti VKP Nikolčice, VN Těšany a PR Trkmanice. Mapování hlavatých vrb v rámci dlouhodobé studie „Význam hlavatých vrb pro biodiverzitu v nivní krajině jižní Moravy“ (J. Chalupa).

Neuplatněné výsledky:

- Chalupa J.: Plačkův les: Poslední zbytek moravské Brazílie. Veronica, odevzdáno do tisku.

- Mlíkovský J., Sutorová H.: Type specimens of birds in the collections of the Moravian Museum in Brno, Czech Republic, (6 str.) - Acta Musei Moraviae, Sci. biol. 94: (článek v periodiku, ISSN: 1211-8788)
- (in press)
- Škorpíková, V., Čamlík, G., Prášek, V., Dostál, M., 2009: Semi-collared Flycatcher (*Ficedula semitorquata*) and Red-breasted Flycatcher (*Ficedula parva*) found in northern Macedonia. Ciconia (Srbsko). ISSN 0345-2181.
- Škorpíková, V., Hallman, B., Čamlík, G., Prášek, V., Dostál, M., 2009: Little Tern (*Sterna albifrons*) – a new breeding species for Macedonia. Ciconia (Srbsko), ISSN 0345-2181.

Publikované výsledky:

V přehledu jsou uvedeny i publikace, které nebyly hodnoceny ve zprávě za rok 2008.

- Alma A., Chen P.-P., D'Urso V., Guglielmino A., Hollier J., Kunz G., Lauterer P., Malenovský I., Mazzoglio P. J., Nickel H., Aldini R. N., Rinttala T., Seljak G., Seyring M., Söderman G., Wilson M. & Witsack W. (2009): Auchenorrhyncha collected in the Canavese district (Northwest Italy) (Hemiptera, Auchenorrhyncha). *Cicadina* 10: 119-125. (článek v periodiku, ISSN 1868-3592)
- Antonín V Revision of *Myxomphalia*, *Delicatula*, *Oudemansiella*, *Xeromphalina*, *Collybia* and *Baeospora* in Morocco.; In: Maire J.-C., Moreau P.-A. & Robich G. (eds.), Compléments à la Flore des Champignons supérieurs du Maroc de G. Malençon et R. Bertault. Nice, C.E.M.M.; 531-545; kapitola v knize, ISBN (kniha už vyšla, ale zatím není k dispozici).
- Antonín V. & Kreisel H.; 2008: *Tulostoma lesliei*, a new record from Italy; Österreichische Zeitschrift für Pilzkunde; 17; 81-85; článek v periodiku, ISSN 1021-2450
- Antonín V. & Vágner A.; New, rare and less-known macromycetes in Moravia (Czech Republic) – VIII.; Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae 93 (1); 135-152; 2009; článek v periodiku, ISSN 1211-8788
- Antonín V., Beran M., Dvořák D. & Holec J 2009: First records of *Callistosporium pinicola* in the Czech Republic and new findings on its ecology.; Czech Mycology; 61 (1); 1-12; článek v periodiku, ISSN: 1211-0981
- Antonín V. & Noordeloos M.E.; 2009: A monograph of marasmioid and collybioid fungi in Europe.; IHW Verlag, Eching, Německo; 592 p.; kniha, ISBN 978-3-930167-72-2
- Antonín V., Polčák J. & Tomšovský M. 2009: *Hypholoma tuberosum*, a new representative of the Czech and central-European mycobiota.; Mycotaxon; 108; 41-47;; článek v periodiku, ISSN: 0093-4666
- Antonín V.; 2009: První nález zvonečkovky modrošedé - *Campanella caesia* (Basidiomycota, *Marasmiaceae*) v České republice.; Mykologické listy, 107 (-); 19-23;; článek v periodiku, ISSN: 1213-5887
- Burckhardt D., Mühlethaler R., Lauterer P., Malenovský I. & Kunz G. (2008): Die Blattflöhe und Zikaden der Alp Flix (Insecta, Hemiptera: Psylloidea und Auchenorrhyncha). *Jahresbericht der Naturforschenden Gesellschaft Graubünden* (Chur) 114 (2007): 91-97. (článek v periodiku, ISSN 0373-384X).
- Cempírek, J., Houzar, S., Novák, M. 2008: Complexly zoned niobian titanite from hedenbergite skarn in Písek, Czech Republic constrained by substitutions Al(Nb,Ta) Ti₂, Al(F,OH) (TiO)₋₁ and SnTi₋₁. Mineralogical Magazine, 2008, 72, 6, 1293-1305. ISSN 0026-461X. Impaktovaný časopis.
- Cempírek, J., Novák, M., Dolníček, Z. 2009: Abyssal pegmatite with anhydrous borosilicates from the Bory granulite, Moldanubian Zone, Czech Republic. *Estudios Geológicos*, , 19, 2, 89-94. ISSN 0080-0244
- Cempírek, J., Škoda R., Žák, C 2009: Sodium scandium diphosphate, NaScP₂O₇, isotypic with α-NaTi(III)P₂O₇. Acta Cryst., E65, i 86, 1-9. ISSN 1600-5368. Impaktovaný časopis.

- Čopjaková, R., Houzar, S. 2009: Zirkonolit v mramoru u Krahulova a stáří HT/LP metamorfózy moldanubika v kontaktní aureole třebičského plutonu. *Acta Musei Moraviae., Sci. geol.*, , 94, 67-76. ISSN 1211-8796
- Dočkalová M. (2008): Anthropology of the Neolithic Population from Vedrovce (Czech Republic). *Antropologie XLVI*, 2-3: 239–315: Moravian Museum - Anthropos Institute. ISSN 0323-1119.
- Dvořák L., Bogusch P., Malenovský I., Bezděčka P., Bezděčková K., Holý K., Liška P., Macek J., Roller L., Říha M., Smetana V., Straka J. & Šima P. (2008): Hymenoptera of Hády Hill, near the city of Brno (Czech Republic), collected during the Third Czech-Slovak Hymenoptera meeting. *Acta Musei Moraviae, Sci. Biol.* (Brno) 93: 53-92. (článek v periodiku, ISSN 1211-8788).
- Fedor P., Vaňhara J., Havel J., Malenovský I. & Spellerberg I. (2009): Artificial intelligence in pest insect monitoring. *Systematic Entomology* 34: 398-400. (článek v impaktovaném periodiku, ISSN 0307-6970)
- Fojt, B., Houzar, S., Novák, M. 2009: Příspěvek k poznání provenience valounů ve slepencích svrchnovisíského stáří na Dražanské vrchovině: VI. Skarnoid. *Acta Musei Moraviae, Sci. geol.*, 94, 129-139. ISSN 1211-8796
- Gregorová R., Schultz O., Harzhauser M., Kroh A., & Ćoric S., 2009: A Giant early Miocene sunfish from the North Alpine Foreland Basin (Austria) and its implication for molid phylogeny *Journal of Vertebrate Paleontology*, 29(2):359–371. 13 p. ISSN 0272-4634
- Gregorová, R., 2009: *Diplodus* sp. (Sparidae, Perciformes): a new fossil record of an articulated skeleton from Devinská Nová Ves (Upper Badenian, Vienna Basin, Slovakia). *Ann. Naturhist. Mus. Wien*, 111A, 313-322. *Annalen des Naturhistorischen musuems in Wien*, ISSN 0255-0091, ISBN 3-900275-52-1.
- Holec J. & Antonín V. 2009: Bedla olivolupenná – *Lepiota elaiophylla*, její první nálezy v České republice a poznámky k podobnému druhu *L. xanthophylla.*; *Mykologické listy*, 106; 5-10; článek v periodiku, ISSN: 1213-5887
- Houzar, S., Hrazdil, V. 2009: Nordenskiöldin CaSnB_2O_6 z Kozlova u Nedvědice, nový vzácný akcesorický minerál pro nedvědicke mramory. *Acta Musei Moraviae, Sci. geol.* 94, , 61-66. ISSN 1211-8796
- Hradil K., Kment P., Bryja J., Roháčová M., Baňář P., Ďurčová K (2008): New and interesting records of true bugs (Heteroptera) from the Czech Republic and Slovakia IV. (Nové a zajímavé nálezy ploštic (Heteroptera) z České republiky a Slovenska IV). *Klapalekiana*, 44 (December 30, 2008), 165-206. (článek v periodiku, ISSN: 1210-6100).
- Hrazdil, V., Houzar, S., Škoda, R. 2009: Zpráva o výzkumu Sn-bohaté minerální asociace s As-vesuvianem v nedvědicke mramoru u Kozlova na západní Moravě, svratecké krystalinikum. *Geol. Výzk. Mor. Slez.*, 16, 109-113. ISSN 1212-6209
- Jarošová I. (2008): Dietary Inferences Using Buccal Microwear Analysis on the LBK Population from Vedrovce, Czech Republic. *Antropologie XLVI*, 2-3: 175–184.
- K. Fajmon, J. Danihelka, Z. Lososová, Sutorý K., R. Řepka & D. Dvořák 2008: *Geranium sibiricum* L. in Hadinec J. et Lustyk P. *Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. VII.* *Zprávy Čes. Bot. Společ., Praha*, 43: 201-283. (článek v periodiku, ISSN 1211-5258)
- Kment P. & Malenovský I.: Ploštice (Heteroptera), křísi (Auchenorrhyncha), mery (Sternorrhyncha: Psylloidea). True bugs, leafhoppers, planthoppers, and jumping plant-lice. Pp. 247-253. In: Jongepierová I. (ed.), *Louky Bílých Karpat. Grasslands of the White Carpathian Mountains*. ZO ČSOP Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou, 461 pp. (kapitola v knize, ISBN 978-80-903 444-6-4)
- Kocourková, E., Hrazdil, V. 2009: Skorodit $\text{FeAsO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ z Jezdovic u Třeště. *Acta Musei Moraviae., Sci. geol.*, 94, 77-81. ISSN 1211-8796
- Kolibáč J. & Leschen R. A. B. (2009): Metaxinidae Kolibáč, 2004. Pp. 250-253. In: Leschen R., Beutel R. G. & Lawrence J. F. (eds): *Handbuch der Zoologie/Handbook of Zoology. Band 4: Arthropoda, 2. Halfte: Insecta. Part 39: Coleoptera, Beetles Vol. 2:*

- Morphology and Systematics (Elateroidea, Bostrichiformia, Cucujiformia partim). W. de Gruyter, Berlin-New York, 812 pp. (kapitola v zahraniční knize, ISBN 978-3-11-019075-5)
- Kolibáč J. & Leschen R. A. B. (2009): Thanerocleridae Chapin, 1924. Pp. 253-257. In: Leschen R., Beutel R. G. & Lawrence J. F. (eds): Handbuch der Zoologie/Handbook of Zoology. Band 4: Arthropoda, 2. Halfte: Insecta. Part 39: Coleoptera, Beetles Vol. 2: Morphology and Systematics (Elateroidea, Bostrichiformia, Cucujiformia partim). W. de Gruyter, Berlin-New York, 812 pp. (kapitola v zahraniční knize, ISBN 978-3-11-019075-5)
  - Kolibáč J. & Leschen R. A. B. (2009): Trogossitidae Fabricius, 1802. Pp. 241-247. In: Leschen R., Beutel R. G. & Lawrence J. F. (eds): Handbuch der Zoologie/Handbook of Zoology. Band 4: Arthropoda, 2. Halfte: Insecta. Part 39: Coleoptera, Beetles Vol. 2: Morphology and Systematics (Elateroidea, Bostrichiformia, Cucujiformia partim). W. de Gruyter, Berlin-New York, 812 pp. (kapitola v zahraniční knize, ISBN 978-3-11-019075-5)
  - Kolibáč J. (2009): Cleridae Latreille, 1802. Pp. 257-261. In: Leschen R., Beutel R. G. & Lawrence J. F. (eds): Handbuch der Zoologie/Handbook of Zoology. Band 4: Arthropoda, 2. Halfte: Insecta. Part 39: Coleoptera, Beetles Vol. 2: Morphology and Systematics (Elateroidea, Bostrichiformia, Cucujiformia partim). W. de Gruyter, Berlin-New York, 812 pp. (kapitola v zahraniční knize, ISBN 978-3-11-019075-5)
  - Kubešová S., Novotný I.: Bryophytes on rock cliffs in the Bohemian-Moravian Highlands. - *Lejeunea*, *Nowellia bryologica*, Numero special 2009: 53-76. (článek v periodiku, ISSN 1377-8412).
  - Kučera, J., Cempírek, J., Dolníček, Z., Muchez, P., Prochaska, W. 2009: Rare earth elements and yttrium geochemistry of dolomite from post-Variscan vein-type mineralization of the Nížký Jeseník and Upper Silesian Basins. *Journal of Geochemical Exploration*, 2009, 103, 69-79. Impaktovaný časopis. ISSN 0375-6742
  - Laštůvka Z., Horsák M., Kment P. & Malenovský I.: Zoogeografie. Zoogeography. Pp. 189-198. In: Jongepierová I. (ed.), *Louky Bílých Karpat. Grasslands of the White Carpathian Mountains*. ZO ČSOP Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou, 461 pp. (kapitola v knize, ISBN 978-80-903 444-6-4)
  - Lauterer P., Malenovský I. & Straka J. (2008): Řasnokřídli (Strepsiptera) Jizerských hor a Frýdlantska. Strepsiptera of the Jizerské hory Mts and Frýdlant region (northern Bohemia, Czech Republic). *Sborník Severočeského Muzea, Přírodní Vědy* (Liberec) 26: 89–93. (článek ve sborníku, ISBN 978-80-87266-00-7).
  - Malenovský I. & Burckhardt D. (2009): A review of the Afrotropical jumping plant-lice of the Phacopteronidae (Hemiptera: Psylloidea). *Zootaxa* 2086: 1-74. (článek-monografie v impaktovaném periodiku, ISSN 1175-5326 (print edition), ISSN 1175-5334 (online edition), přiděleno i samostatné ISBN 978-1-86977-351-9 (paperback), ISBN 978-1-86977-352-6 (online edition))
  - Müller J. et Sutory K. 2009: Nová lokalita vzácné rzi *Puccinia australis* na Slovensku. *Mykologické listy* 106: 20-24. (článek v periodiku, ISSN: 1213-5887)
  - Přikryl I., Kosík M., Skácelová O. (2009): „Historie opatření proti sinicím a eutrofizaci v nádrži Michal u Sokolova - půjde to bez ryb?“ – Sborník příspěvků 15. Konference České limnologické společnosti a Slovenskej limnologickej spoločnosti, Třeboň, pp. 220-223. ISBN:978-80-254-4698-0
  - Schmied H., Wappler T. & Kolibáč, J. (2009): A new bark-gnawing beetle (Coleoptera, Trogossitidae) from the middle Eocene of Europe, with a checklist of fossil Trogossitidae. *Zootaxa* 1993: 17-26. (článek v impaktovaném periodiku, ISSN: 1175-5326).
  - Schmied, H., Wappler, T., Kolibáč, J. & Kubisz, D. (2009): New Zealand beetle in Baltic Amber - Biogeography and Systematics of a new fossil bark-gnawing beetle (Trogossitidae). *Terra Nostra*, Schriften der GeoUnion Alfred Wegener-Stiftung, 2009(3): 105-106. (článek v zahraničním časopise, ISSN 0946-8978)
  - Skácelová O. (2009): Obnova pořiční tůně a její další vývoj na příkladu PP Jezírko Kutnar (výsledky 24letého sledování). – Říční krajina 6. Sborník z konference, Olomouc 2009, pp.: 140-145. ISBN 978-80-244-2358-6.

- Skácelová O., Hořická Z.(2009): Nárostové řasy přítoků nádrží v Jizerských horách v období zotavování z acidifikace – Sborník příspěvků 15. Konference České limnologické společnosti a Slovenskej limnologickej spoločnosti, Třeboň, pp. 234-237. ISBN:978-80-254-4698-0
- Skácelová O., Příklad I., Kosík M. 2009: Biodiverzita zaplavených propadlin na Sokolovsku – co ji ovlivňuje?“ – Od jedinců k ekosystémům – struktury a vztahy. Sborník z II. Celostátní konference České společnosti pro ekologii, Ostrava 17.-19.4.2009, p. 56. (bez ISBN)
- Smrčka V., Bůzek F., Erban V., Hložek M., Gregerová M., Dočkalová M. (2008): Reconstruction of Mobility: Comparison Between the Analysis of Sr Isotopes in a Set of Neolithic Skeletons from the Vedrovice Cemetery, and the Petrographical Analysis of Pottery in Graves. *Antropologie XLVI*, 2-3: 233– 238. Moravian Museum - Anthropos Institute. ISSN 0323-1119.
- Smrčka V., Mihaljevič M., Zocová J., Šebek O., Humpolová A., Berkovec T., Dočkalová M. (2008): Trace-elemental Analysis of Skeletal Remains of Humans and Animals at the Neolithic Settlement in Vedrovice (Czech Republic). *Antropologie XLVI*, 2-3: 219–226. Moravian Museum - Anthropos Institute. ISSN 0323-1119.
- Sutorý K. 2008: Material of type character in the Münch-Bellinghausen collection in the Moravian Museum, Brno (BRNM). 7. Philipp Gottfried Gaertner, Bernhard Meyer, Johannes Scherbius. *Acta Musei Moraviae, Sci. biol.* 93: 169-184. (článek v periodiku, ISSN: 1211-8788)
- Sutorý K: *Viola septemloba* Le Conte. in Hadinec J. et Lustyk P. *Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae*. VII. Zprávy Čes. Bot. Společ., Praha, 43: 331. (článek v periodiku, ISSN 1211-5258)
- Štys, P., Baňář. P. (2008): New genus of Enicocephalinae (Hemiptera: Heteroptera: Enicocephalomorpha) from Sabah based on three new species. *Zootaxa* 2031: 21-35. (článek v impaktovaném periodiku, ISSN: 1175-5326).
- Uher B., Skácelová O., Helešic J. (2009): Vliv oteplených důlních vod na fyto-bentos toku Nedvědička. – Sborník příspěvků 15. Konference České limnologické společnosti a Slovenskej limnologickej spoločnosti, Třeboň, pp.267-269. ISBN:978-80-254-4698-0

„Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu“ - Výzkumný záměr MK00009486202

Hlavní řešitelé - Mgr. Jiří Mitáček, PhD., Doc. PhDr. Luděk Galuška, CSc.,

- 1) Přehled vědecké činnosti v roce 2009 (výsledky terénního výzkumu, archivního výzkumu, případně dalších druhů dokumentace apod.);
- 2) Publikační činnost (práce vědeckého charakteru otištěné v renomovaných odborných periodikách (recenzované publikace evidované Radou pro výzkum, vývoj a inovace), recenzovaných sbornících z vědeckých konferencí, dále recenzované monografie, nebo alespoň kapitoly v nich, kritické edice, úvodní studie k edicím, studie v katalogích i vlastní katalogy k výstavám (tedy vše tisky s vlastním ISSN či ISBN);
- 3) Bibliografie všech uplatněných prací za rok 2009, včetně těch, které nesou v roce 2008, avšak tištěny nebo uvedeny do oběhu byly až po termínu 20. listopadu 2008, tzn. termínu odevzdání zprávy za rok 2008.

Ad. 1. Plnění Institucionálního výzkumného záměru MZM za rok 2009 „Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu“ se účastnilo celkem 23 dílčích řešitelů z oborů archeologie, historie, etnografie, hudebních a literárních věd, dějin divadla, genetiky a numismatiky. Harmonogram plnění stanovených cílů výzkumného záměru MZM v roce 2009 odpovídá plánované fázi prohlubující se komparace získaných poznatků a jejich vyhodnocování ve formě komparativních vědeckých studií a

monografií (včetně další prezentace formou přednášek na domácích i zahraničních vědeckých fórech).

V průběhu kalendářního roku 2009 byl z řešitelského kolektivu vyřazen z důvodu ukončení pracovního poměru v MZM archeolog PhDr. Rostislav Nekuda.

U většiny řešitelů dalších dílčích úkolů jej již možné sledovat přechod k pokročilejší fázi řešení dílčích témat, což se aktuálně negativně projevilo menším poklesem počtu uplatněných prací s ohledem na řadu rozpracovaných synteticky pojatých studií či vědeckých monografií, jež by měly být tištěny v průběhu let 2010 a především 2011. V archeologické části pokračovali pracovníci ústavu Anthropos ve zpracovávání terénních průzkumů a dílčích nálezů z mladopaleolitického naleziště Krumlovský les. Pokračovalo také zpracování dalších objevených nalezišť Loštice a Milovice pod Pálavou (Oliva, Neruda). V rámci Archeologického ústavu MZM byla pozornost nadále věnována problematice lokalizace a vyhodnocování některých nových keltských sídel v prostoru střední Moravy (Čizmářová). Hlavní pracovní metodou zůstává použití nedestruktivních metod (především sběrů za pomoci detektoru kovů na hradiscích či výšinných polohách a na nížinných tzv. „satelitních“ sídlištích) a jejich vyhodnocení. Terénní výzkum pokračoval v okolí opevněného sídliště z doby bronzové v Blučině u Brna (Salaš). V oblasti slovanské a středověké archeologie probíhaly terénní výzkumy a zejména vyhodnocování nálezů ve Starém Městě na východní Moravě (Galuška). Hlavní terénní činnost nadále spočívala v pracích záchranného charakteru při stavebních aktivitách vedených v místech s archeologickými nálezy. Zkoumány byly především sídlištní objekty centrální aglomerace z doby Velké Moravy a vrstvy z období existence středověkého Veligradu tj. 13.–14. století. Pokračuje archeologický průzkum vrcholně středověké lokality zříceniny hradu Skály (Belcredi). Průběžně se všichni dílčí řešitelé podílejí na zpracovávání starých sbírkových fondů Archeologického ústavu MZM (Měchurová). V historické části institucionálního záměru byla nadále věnována pozornost jak církevním dějinám doby Lucemburské, obzvláště pak některým význačným obecným aspektům působení řádu johanitů v české řádové provincii, tedy i na Moravě, tak výzkumu role královských měst v životě středověké Moravy a správního vývoje moravsko-uherského pomezí v 10.–14. století (Mitáček). Setrvale probíhá také zpracovávání problematiky konstituování a vývoje české společnosti na Moravě v 19. století, zejména na příkladu některých profilujících osobností moravského kulturního života (Fišer). Důraz je nadále kladen rovněž na odborně – společenské styky mezi představiteli české, moravské a slovenské inteligence. Navázáno bylo také na pokračující výzkumy poznání charakteru, průběhu a osudů významných osobností prvního a druhého odboje v období I. a II. světové války (Břečka). Mimořádná pozornost byla opět věnována význačným datům (především 1969 a 1989) a jejich dopadu na českou společnost na Moravě. Pozornost byla rovněž znovu věnována brněnské literární a nakladatelské scéně 1. poloviny 20. století a jejím kulturním přesahům (Kraflová). V etnografické části pokračoval výzkum obyčejové tradice na Moravě, především obřadních figur, masek a maskování v živé tradici a svatba v tradiční kultuře. Sledována a vyhodnocována byla nadále problematika soukromé zbožnosti v souvislosti s poutní industrií, tzv. ceroplastikami. Pokračovalo se ve studiu role ženy v tradiční lidové kultuře. Sledovány byly rovněž počátky komercializace tradiční kultury. Z dalších řešitelsky ne tak personálně silně obsazených dílčích úkolů byl v numismatické části vedle propracování detailní chronologie moravských ražeb 13. a 14. století (Šmerda), sledován na bázi písemných pramenů historicko-peněžní vývoj od konce třicetileté války do současnosti (Grossmannová). V hudebně-historické části byla věnována pozornost dílu a životu světově proslulého hudebního skladatele Leoše Janáčka (Zahrádka). V divadelně-historické části se pokračovalo v syntéze poznatků z dlouhodobě probíhajícího srovnávacího výzkumu a mapování českých loutkařských sbírek, scénografie tzv. rodinného loutkového divadla, včetně přesahů českého loutkařství do rámce zahraničních sbírek (Blecha). V rámci studia genetiky je nadále věnována pozornost formulování rámce proměn výkladu, posunu chápání a významu dopadu primárně jednoznačného přírodovědného textu v díle Gregora J. Mendela, včetně dalších navazujících interpretačních směrů (Sekerák).

Ad. 3 – V průběhu sledovaného období, přesněji do data sběru údajů, tj. do 13. listopadu 2009, bylo členům řešitelského kolektivu otištěno a tedy uplatněno, celkem 45 vědeckých prací. Z tohoto počtu byly 3 knižní recenzované monografie a 1 kritická pramenná edice. V součtu je obsaženo rovněž 11 kapitol v recenzovaných knihách, 5 studií v recenzovaných tematických sbornících a 25 studií v odborných recenzovaných periodikách (dle seznamu RVaVal). Úplná bibliografie všech výhradně uplatněných výsledků viz závěrečná Příloha. Všechny zde prezentované uplatněné výsledky budou uvedeny v Registru informací i výsledcích – RIV. Tyto výsledky jsou v rámci MZM sbírány hromadně v jednom termínu, většinou v průběhu měsíce května, a to vždy za celý předcházející rok.

Všechny plánované výsledky a cíle IZ MZM v roce 2009 byly dosaženy. V případě výstupů, na jejichž řešení byly použity prostředky z jiných než institucionálních zdrojů, je vyjádřena percentualita a odkaz na zdroj. V případě, že tomu tak není jsou výstupy plně v řešení institucionálního záměru MZM. Pokud je uplatněný výstup autorstvím více řešitelů, je uvedena percentualita podílu člena řešitelského týmu IZ MZM.

A. Vyhodnocení a závěr

Předložená data plnění dílčích úkolů IZ MK00009486202 – „Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu“ představují výstupy pátého roku práce řešitelského kolektivu. Řešení jednotlivých předmětných témat v rámci dílčích úkolů IZ MZM, přímo navazující na počáteční fázi heuristicky prvotního vyhodnocování získaných poznatků, již postoupila do fáze syntetizování získaných poznatků (léta 2005–2008), jejich interpretace v širších metodických i tematických souvislostech ve formě vědeckých studií, jednotlivých kapitol v knihách či celých samostatných monografií (vše lektorované publikace či recenzovaná periodika). Především však lze sledovat větší hloubku zpracování většiny konkrétních dílčích témat. U velké části dílčích úkolů řešených jednotlivými řešiteli již byla uzavřena fáze dokumentace pramenné báze a hlavního terénního výzkumu. Ve stále větší míře dochází ke kontextuálnímu vyhodnocování vytěženého materiálu. Bohužel tato skutečnost se aktuálně projevila i menším poklesem počtu uplatněných prací. Očekáváme však ve větší míře nárůst uplatněných výsledků v následujících letech, tedy závěrečné fázi řešení výzkumného záměru v letech 2010 a 2011.

Ad 3) Bibliografie všech uplatněných prací za období od 20. listopadu 2008 do 13. listopadu 2009 – dle jednotlivých kategorií Institucionálního vědeckého záměru MZM za rok 2009: Vědy společenské – „Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu“.

FINANČNÍ HOSPODAŘENÍ MZM ZA ROK 2009

1. Výsledky vnitřních a vnějších kontrol zaměřených na hospodaření s prostředky státního rozpočtu

V roce 2009 nebyla provedena v MZM vnější kontrola zaměřená na hospodaření s prostředky státního rozpočtu. V rámci vnitřního kontrolního systému bylo v roce 2009 provedeno celkem 14 auditů, z nichž jeden byl zaměřen na efektivitu vnitřního kontrolního systému. Audity nezjistily žádné porušení a nebyla tedy přijata žádná nápravná opatření.

2. Bezúplatný převod majetku

V roce 2009 nebyl proveden žádný bezúplatný převod majetku na muzeum a rovněž tak ani muzeum žádný majetek nepřevadlo.

3. Plnění závazných ukazatelů, průběh úprav a zapojení mimorozpočtových zdrojů

Schválený rozpočet příspěvku na provoz muzea byl v průběhu roku 2009 upraven dvacet a čtyřmi rozpočtovými úpravami v celkové výši 137 918 tis. Kč, z toho:

neinvestiční prostředky 109 985 tis. Kč investiční prostředky 27 238 tis. Kč

Neinvestiční prostředky přidělené rozpočtovými úpravami byly určeny na následující účel:

- provozní prostředky 82 872 tis. Kč
- osobní náklady 5 226 tis. Kč
- věda a výzkum 5 071 tis. Kč
- kulturní aktivity 3 551 tis. Kč
- integrovaný systém ochrany 225 tis. Kč
- záchranný archeologický výzkum 40 tis. Kč
- program ISPROFIN –Jevišovice 13 000 tis. Kč

Investiční prostředky byly poskytnuty na následující akce:

- rekonstrukce schodiště a plochy Biskupského dvoru 12 151 tis. Kč
- Dietrichsteinský palác – rekonstrukce otop. soustavy 5 116 tis. Kč
- Dietrichsteinský palác – rekonstrukce vzduchotechniky 4 091 tis. Kč
- Rebešovice – depozitář – regály 1 600 tis. Kč
- Zelný trh – budova ředitelství, stavební úpravy 3 913 tis. Kč
- integrovaný systém ochrany 367 tis. Kč

Všechny účelové investiční a neinvestiční prostředky byly plně a efektivně využity k danému účelu, čerpání bylo vedeno samostatně. .

Mimo rozpočtových prostředků od zřizovatele obdrželo muzeum neinvestiční finanční prostředky Grantové agentury ČR ve výši 1 650 tis. Kč a investiční ve výši 154 tis. Kč. Z prostředků územně samosprávných celků byly v roce 2009 poskytnuty dotace z Jihomoravského kraje, a to 300 tis. Kč na výstavu Nejstarší umění střední Evropy a dotace Statutárního města Brna v částce 35 tis. Kč na katalog a propagaci k výstavě Nejstarší umění střední Evropy. Částku 49 650,00 Kč obdrželo MZM z MŠMT, kterou zcela nevyčerpalo a vrátilo částku 270,00 Kč. Z dotací na kulturní aktivity zůstala nedočerpána částka 47 966,00 Kč. Uvedené částky byly dne 18. 01. 2010 vráceny na účet poskytovatelům.

V podmínkách přidělení dotace byla vyúčtování předložena odboru kultury Jihomoravského kraje a Magistrátu města Brna.

Hlavními složkami výnosů ekonomické činnosti muzea v roce 2009 byly: tržby z prodeje služeb – vstupné 2 416 tis. Kč tržby z pronájmu nemovitého majetku 2 131 tis. Kč tržby z prodeje zboží (publikace, doplňkový sortiment) 809 tis. Kč ostatní výnosy (sponzoři, preparátorské a jiné služby) 2 012 tis. Kč c e l k e m 7 368 tis. Kč

Uvedené prostředky byly použity na zajištění hlavní činnosti muzea, především na realizaci výstav.

4. Výsledek hospodaření

V roce 2009 byly realizovány významné projekty – výstavy jako např. Nejstarší umění střední Evropy, na které se podařilo soustředit nejvýznamnější originály uměleckých děl paleolitu a dokumentovat tak jednak zcela mimořádné postavení Moravy v údobí mladého paleolitu. Další úspěšnou výstavou je Darwin uspořádanou k 200. výročí narození Charlese Darwina a celá řada dalších.

Z provozního hlediska bylo největší akcí co do rozsahu bylo ukončení rekonstrukce schodiště a plochy Biskupského dvoru v Brně a obnova fasád východního křídla zámku Jevišovice. Rekonstrukce budovy ředitelství MZM započala v roce 2009 a pokračuje intenzivně do roku 2010.

Muzeum v roce 2009 přehodnotilo svoje ekonomické postupy a preferovalo efektivní hospodaření s cílem dosáhnout maximálních úspor se záměrem

získat tyto prostředky do rezervního fondu pro následující účetní období. O správnosti tohoto postupu vypovídá ta skutečnost, že v průběhu prvního pololetí se muzeum potýkalo s nedostatkem finančních prostředků, což ve druhém pololetí již nenastalo a organizace ukončila hospodářský výsledek v kladných číslech. Kladný hospodářský výsledek není sice výrazný – 62 009,85 Kč, avšak z porovnání druhého pololetí s prvním je patrné, že došlo k zásadnímu obratu v hospodaření.

V nákladové části došlo k úsporám v materiálu a částečně i v energiích. Úsporu v energiích spatřujeme ve vývoji mírného zimního období. Rozpočet této nákladové skupiny se odhaduje obtížně, neboť vliv počasí se promítá do hospodaření jak pozitivně, tak i negativně. K překročení rozpočtových nákladů došlo u ostatních služeb.

V roce 2009 byly použity prostředky fondu reprodukce na pokrytí oprav a nákupu drobného majetku. Rovněž tak byly použity prostředky z darů, zejména pro tisk publikace Člověk jako geologický činitel a úhradu licenční smlouvy na autorská práva jmenované publikace.

5. Rozbor zaměstnanosti a čerpání mzdových prostředků

Schválený rozpis rozpočtu stanovil muzeu přepočtený stav zaměstnanců ve výši 240. Skutečné čerpání k 31. 12. 2009 bylo ve výši 232. Nenaplnění rozpočtového stavu bylo způsobeno snížením pracovního úvazku u několika zaměstnanců na jejich vlastní žádost.

Rozpis čerpání mzdových nákladů:	údaje v tis. Kč	mzdové náklady
celkem	z toho	platy OON
schválený rozpočet	45 830	44 130 1 700
rozpočtové úpravy	3 989	3 549 400
účelové dotace	2 267	1 653 654
zdroje celkem	52 086	49 332 2 754
čerpání rok 2009	51 741	48 321 3 421
rozdíl	345	1 011 - 667

Překročení OON bylo kryto ve výši 211 tis. Kč od jiného poskytovatele – GAČR.

Částka 400 tis. Kč překročení OON byla povolena dopisem MK. Zbývající částka 55 735,00 Kč byla vykryta z darů.

Prostředky na platy nebyly vyčerpány v plné výši. Ve fiskálním roce se v organizaci projevila zvýšená potřeba OON. Důvodem je vysoké čerpání prostředků OON na zástupy za dovolené a nemoci u obslužných provozů, jakými je ostraha a dozory ve výstavních prostorách a změnou rozhodnutím vedení o strukturálních změnách v personální práci, kdy došlo k ukončení pracovního poměru a vyplacení odstupného.

Fond odměn vykazoval zůstatek 12,00 Kč, tudíž nebyl použit.

Závazný ukazatel čerpání prostředků na platy byl dodržen.

6. Převod nevyužitých prostředků

V roce 2009 MZM obdrželo finanční prostředky z rezervního fondu MK ve výši 318 819,00 Kč. Stalo se tak v rámci kulturních aktivit a byly určeny pro metodické centrum CITEM. Dále jsme obdrželi investiční prostředky z nespotřebovaných výdajů MK ve výši 694 636,00 Kč.

Prostředky se využily v rámci akce Dietrichsteinský palác – rekonstrukce vzduchotechniky. Přidělené finanční prostředky byly spotřebovány v průběhu roku 2009.

7. Zahraniční aktivity

Moravské zemské muzeum je institucionálním členem ICOM – Mezinárodní rady muzeí, přidružené organizace UNESCO, a to prostřednictvím její české pobočky – Českého výboru ICOM. Členský příspěvek pro rok 2009 činil 19 300,00 Kč. Přínos spočívá zejména ve zprostředkování kontaktů se zahraničními kolegy v různých oborech muzejní práce, účasti na mezinárodních konferencích a podpoře mezinárodních aktivit. V roce 2009 obdrželo MZM z prostředků ČV ICOM příspěvek ve výši 70 350,00 Kč, z toho 50 350,00 Kč příspěvek na zahraniční cesty – generální shromáždění v Paříži, mezinárodní konferenci v Berlíně a účast na jednání 5. balkánského kongresu v Bělehradu.

8. Zahraniční pracovní cesty

V roce 2009 spotřebovala organizace pro zahraniční služební cesty částku 941 747 Kč. Bylo uskutečněno celkem 79 zahraničních cest, z toho:

Slovensko 24 Rakousko 13 Německo 8 Francie 7 Polsko 5 Belgie 4 Španělsko 2 Švédsko 2 Švýcarsko 2 Itálie 2 Makedonie 2 Srbsko 2 Maďarsko 1 Slovinsko 1 Ukrajina 1 Island 1 Maroko 1 Indie 1

Zahraniční služební cesty byly uskutečněny v rámci plnění výzkumných záměrů institucionálního grantu a účelových dotací grantů na vědu a výzkum, spolupráce se zahraničními partnerskými muzei, převozy exponátů na výstavy, převzetí a převoz darů do sbírek MZM, účast na mezinárodních konferencích a vernisážích. Vedoucí zaměstnankyně oddělení geologie, členka sekretariátu ICOM, se zúčastnila v měsíci říjnu studijní cesty do alsaských muzeí. V měsíci listopadu absolvovala služební cestu na Slovensku při jednání CEICOM-ICOM.

9. Výše prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu a z rezervního fondu MK

Muzeum obdrželo v roce 2006 z rezervního fondu MK částku 1 386 000,00 Kč na energie a pro Dětské muzeum částku 500 000,00 Kč. Další prostředky byly přiděleny až v roce 2009 v částce 318 819,00 Kč, určené pro metodické centrum CITEM.

Rovnoměrnost čerpání provozních prostředků v tis. Kč

čtvrtletí celkem % z roku I. 56 704,00 17,8 II. 81 356,00 25,5 III. 89 857,00 28,2 IV. 90 902,00 28,5 c e l k e m 318 819,00 100,0

10. Prostředky poskytnuté na realizaci programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti Moravské zemské muzeum neobdrželo v roce 2009 prostředky poskytnuté na realizaci programů ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

11. Využití prostředků poskytnutých na realizaci programů spolufinancovaných z finančních mechanismů EHP/Norsko.

Moravské zemské muzeum v roce 2009 nevyužívalo prostředky poskytnuté na realizaci programů spolufinancovaných z finančních mechanismů EHP/Norsko.

HLAVNÍ BODY ROZVOJE MZM V ROCE 2010

1. **Cílená informovanost nejširší veřejnosti - moderní trend chápání muzea jako přehledné interaktivní vzdělávací instituce sloužící široké odborné i laické veřejnosti.**
2. **S pomocí zesílených cílených marketingových kroků na zvýšení příjmů z pronájmů prostor muzea.**
3. **Stejnými metodami zvýšit návštěvnost, soustředit se na kombinované programy pro školy (mladý návštěvník) a zahájit spolupráci s univerzitami třetího věku (návštěvník – senior).**
4. **Stanovit transparentnější výstavní politiku tak, aby plně odpovídala významu instituce a byla tímto způsobem veřejností také reflektována. Výstavní akce maximálně využívat pro marketingovou aktivitu, tedy získávání finančních prostředků i z jiných než státních zdrojů.**
5. **Posílit a udržet roli Moravského zemského muzea nejenom jako přední vědecko-výzkumné instituce České republiky a významné paměťové instituce, rovněž ale také uznávaného kulturního, společenského a informačního centra, nabízejícího široké, rozmanité a kvalitativně hodnotné spektrum volnočasových aktivit nejširší veřejnosti.**
6. **Prohloubit činnost metodických center.**
7. **Maximálně se snažit v mimopříspěvkovém kontextu o financování instituce a zachovat tím její dobrý ekonomický stav. Vytvořit a transparentně uplatňovat jasnou finanční, cenovou a obchodní politiku.**